БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 25 (6460)
ФЕВРАЛИИН 4
СРЕДА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

«Ажахые эмхидхэлгын социалистическэ формо байһан колхозуудые хэрбээ үнэхөөр революционернүүд, большевигүүд, коммунистнуүд ударидадаг һаань, тэдэнэр ажахын байгуулалтада гайхамшагта амжалтануудые туйлажа шадаха байна» гэжэ хорин жэлэй саада тээ «Деревнидэхи хүдэлмэри тухай» хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталин зааһан байна. Хүдөөдэ социалистическэ томо ажахынуудые байгуулхатаяа хамта Коммунистическэ партиин таряашадай дундаһаа шадабари бэлигтэй колхозно хүтэлбэрилэгшэдые дэбжүүлэн хүмүүжүүлһэн байна. Эдээнэй туһаламжаар колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ, социалистическэ зөөрине арьбадхаха, колхознигуудай ажабайдалые һайжаруулха шухала зорилгонуудые парти шиидэһэн, шиидхэжэшье байна.

Хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые дээшэлүүлгэ, нийтын малай ашаг шэмэ үгэлгые нилээд дээшэлүүлхэтэйгээ хамта тэрэнэй тоо толгойе саашадань олошоруулга, колхозуудай нийтын ажахые улам бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ зэргээр, хүдөө ажахыда түрүү техникэ ба агрокультура нэбтэрүүлжэ, совхозуудай болон МТС-үүдэй хүдэлмэрине һайжаруулха зэргээр газартаряалангай ба малажалай валовой болон товарна продукциие дээшэлүүлгэ хадаа саашадаашье хүдөө ажахын гол шухала зорилго зантаараа үлэнэ гэжэ Коммунистическэ партиин XIX съезд тодорхойлһон байна.

Колхозуудые томодхолго, хүдөө ажахые түрүү техникээр зэбсэглүүлгэ хадаа колхозуудые хүтэлбэрилгэ улам һайжаруулха, ажал хэрэгэйнгээ ба политическэ талаар шалгагдаһан хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, тэрэшэлэн социалистическэ ажахые хүтэлбэрилжэ шадаха дүй дүршэл ехэтэй хүнүүдые колхозуудай түрүүлэгшэнэрээр табиха эрилтэ хэнэ.

Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо республикын колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй составта ехэ хубилалта болоо. Агрономууд, зоотехнигүүд болон бусад мэргэжэлтэд олохон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр табигдаһан байна.

Мүнөө 306 колхозой түрүүлэгшэнэрэй 34-ниинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд юм. Дунда һургуулитай, мүн дүй дүршэлтэй болоһон 20 гаран хүнүүд колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдээ. Гурбан жэлэй хүдөө ажахын һургуули дүүргэһэн 30 хүн колхозуудта эльгээгдээ. Эдэнэрэй олонхинь колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ажаллаха юм. Мүнөө хүдөө ажахын һургуулиин гурбан курсада 141 хүн һуража байна. Гадна, тус һургуулиин дэргэдэхи колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй жэлэй курсада 23 хүн һуралсана.

Политическэ эрдэмтэй, колхозно хэрэгтэ үнэн сэхэ, гүрэнэй аша туһые юунһээшье дээрэ табидаг түрүүлэгшэнэрэй, правлениин гэшүүдэй, бригадирнуудай, фермэнүүдые даагшанарай хүтэлбэрилдэг ажахы амжалтатайгаар хүгжэнэ гэжэ дүй дүршэл харуулна. Зоотехник Мунхожаповай хүтэлбэрилдэг Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз нийтынгээ ажахые амжалтатайгаар хүгжөөнэ. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо тус колхоз малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлэй малаар дүүргэбэ. Хүдөө ажахын культурануудай ургаса, малай ашаг шэмэ үгэлгэ энэ үе соо хоёр дахин ехэ болоо. Тус колхозой мүнгэн олзо 1950 онойхитой сасуулбал гурба дахин ургажа, 1952 ондо 700 мянган түхэриг болоо. Хубаагдадаггүй фондынь гурба дахин дээшэлжэ, 1,7 миллион түхэриг болоо. Энээнэй ашаар тус колхоз барилгын ехэ хүдэлмэри хэнэ. Ганса 1952 ондо шубуунай 1, үнеэнэй 1, хониной 2, тугалай 1 типовой байранууд, хушалтатай 5 ток баригдаа. Колхознигуудай ажалай журамай ба эмхидхэлэй һайжарһанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлжэ, 1952 ондо колхозник бүхэн дундажа зэргээр 470 ажалта үдэр олоо. Энэ колхоздо үйлэдбэриин түсэб ба орошо-гарашын смета һайса бодомжолон табигдажа, колхозой үйлэдбэриин бүхы хүсэн зүбөөр хэрэглэгдэдэг, нийтын ажахые улам хүгжөөхын тулада доторой бүхы арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэдэг байна. Нийтын ажахы ургажа, колхознигуудай олзо ехэ болоо. 1950 онойхитой сасуулбал, 1952 ондо олзонь 5 дахин дээшэлһэн байна.

Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Курумканай аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ, Ториин аймагай Молотовой нэрэмжэтэ, Кабанскын аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд нийтынгээ ажахые амжалтатайгаар хүгжөөнэ.

Гэхэтэй хамта, партиин олон айкомууд колхозно хүтэлбэрилхы кадрнуудые муугаар шэлэн олодог, колхозуудай түрүүлэгшээр хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые үсөөн дэбжүүлнэ гэжэ партиин обкомой пленум тэмдэглэбэ. Партиин Зэдын, Хэжэнгын, Кяхтын, Сэлэнгын айкомууд болбол политическэ болон ажал хэрэгэйнь талаар хүсэд һайса шалгажа үзэнгүйгөөр, урдань хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэһэн хүнүүдые колхозуудта хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлдэг байгаа. Энээнэй гэмээр олон колхозуудай түрүүлэгшэнэр һэлгэгдэдэг байха юм.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэрые шэлэн олохо хэрэгые эрид һайжаруулжа, политическэ болон ажал хэрэгэйнгээ талаар шалгагдаһан хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, тэрэшэлэн колхозно үйлэдбэри һайн мэдэхэ хүнүүдые тоосоото ба тоосоото-һунгуулиин суглаануудай үедэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр дэбжүүлхыень партийна, советскэ органуудһаа партиин обкомой пленум эриһэн байна. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые колхозой түрүүлэгшээр томилоод, тэдээндэ зохихо туһаламжа үзүүлхэ гээшэ партиин айкомуудай, эхин парторганизацинуудай шухала зорилго болоно.

Колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые дэбжүүлхэтээ хамта хуушан хүтэлбэрилэгшэдые һургаха ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Сычев, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Очиров, Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Банзарон болон бусад колхозно үйлэдбэриин шадабаритай хүтэлбэрилэгшэд мүн. Эдэ хүтэлбэрилэгшэд ажал хүдэлмэри дээрээ колхозно байгуулалтын һургуули гараһан байна. Иимэ хүтэлбэрилэгшэдтэ зохихо туһаламжа үзүүлхэ, тэдэнэй теоретическэ болон хүдөө ажахын эрдэмые дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээ абаха хэрэгтэй. Колхозуудай түрүүлэгшэнэрые курсада һургахаһаа гадна, аймагуудта саг үргэлжын семинарнуудые эмхидхэжэ, тэдэниие хүдөө ажахын наукын туйлалтануудтай, түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулха шухала.

Мүнөө тоосоото ба тоосоото-һунгуулиин суглаануудай боложо байһан үедэ колхознигууд шүүмжэлхы һанамжанууд ба дурадхалнуудые оруулжа, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ туһалха байна. Партийна, советскэ органууд колхознигуудай шүүмжэлхы һанамжануудые сагсолон, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар партиин XIX съездын табиһан зорилгые дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэнэй хүсэ шадалые һэглүүлхэ уялгатай.

Нүүрһэнэй промышленностиин кадрнуудай гуламта

ПРОКОПЬЕВСК, (Кемеровскэ область) январиин 31. (ТАСС). Кузбассай олониитэ бассейн соогоо эгээн түрүүшын Прокопьевско горно техникумэй 40 жэлэй ойе тэмдэглэбэ. Нүүрһэнэй уурхайнуудые ашаглаха ерээдүйн 2200 гаран технигүүд горно электромеханигууд, геологууд, газар дорохи транспортын ба холбооной мэргэжэлтэд мүнөө тэрээндэ һуралсана. Техникумэй олон мянган хүмүүжүүлэгшэд Кузбассай, Уралай, Дальна Востогой болон орон доторхи бусад шахтануудта мүнөө хүдэлмэрилнэ. «Зинминка» гэжэ Прокопьевско шахтын бүхы командна состав—шахтын начальнигһаа эхилэн участогуудай начальник хүрэтэр бултадаа техникумдэ хүмүүжүүлэгдэһэн хүнүүдээр бүридэнхэй.

Олон тоото айлшад һайндэрлэлгэдэ хабаадалсахаяа Прокопьевскдо суглараба. Тэдэнэй дунда техникумэй эгээн түрүүшын директор байһан, РСФСР-эй наукын ба техникын габьяата ажал-ябуулагша, Томско политехническэ институдай профессор Д. А. Стрельников һайндэртэ байлсана.

БМАССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1953 ондо республикын колхозуудта үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай

Республикын бүхы колхозуудай үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхэ нилээд ехэ резервнүүдтэй байһаниие Сэлэнгын, Иволгын, Прибайкальска, Тарбагатайн, Кяхтын, Мухаршэбэрэй болон республикын бусад зарим аймагуудай түрүү колхозуудай ба эрхим һаалишад-малшадай дүй дүршэл харуулна гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. 1952 ондо Прибайкальска аймагай колхозууд һаамхай үнеэн бүриһөө 830 литр, Иволгын аймагай колхозууд—805, Тарбагатайн аймагай колхозууд—730 литр һү һаагаа. Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Овчинников) тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ метод хэрэглэжэ, үнеэдые гурба дахин һааха ба зунай үедэ һүниндөө адуулжа, үбэлдөө үнеэдэй эдеэлүүлгые һайжаруулжа һаамхай үнеэн бүриһөө 1587 литр һү һааһан байна. Сэлэнгын аймагай 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Герасимов) һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1302 литр һү. Иволгын аймагай Калининай, 17 партсъездын, Маленковой нэрэмжэтэ, «1-е Мая», Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича», Соведүүдэй VII съездын ба Орджоникидзын нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай Молотовой, Маленковой нэрэмжэтэ, Тарбагатайн аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ ба «Авангард» колхозууд һаамхай үнеэн бүриһөө 1000-һаа 1300 литр хүрэтэр һү һааһан байха юм. Энэнь 1952 ондо республика дотор дунда зэргээр һаагдаһан һүнэй хэмжээе 2-һоо дээшэ дахинаар үлүүлһэн байна.

Республикын түрүү һаалишад нүхэд Хайдапова, Нимаева, Воронцова, Шарапова, Будажапова, Очирова, Жамсуева, Бадмаева болон бусад олон һаалишад тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ метод хэрэглэһэнэй, үнеэдые гурба-дүрбэ һаалга, һүниин адуулга хэдэг болоһоной, үнеэдые эдеэлүүлгэ, мүн түрэлгэдэ ба шэргээлгэдэ бэлэдхэлые зүбөөр эмхидхэһэнэй, дэлэнгүүдтэнь массаж саг үргэлжэ хэдэг байһанай ашаар 1952 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө 2200-һаа 2800 литр хүрэтэр, зарим үнеэнһээ һаалгын үе соо 4100 литр хүрэтэр һү һааһан байна.

1953 ондо республикын бүхы колхозууд үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар гүрэнэй тогтоогдоһон түсэбые гансашье дүүргэхэ бэшэ, харин һүнэй-товарна болон племенной фермэнүүдтэ һү һаалгые 1952 онойхидо орходоо 2 дахинһаа бага бэшээр дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжотой байна гэжэ түрүү колхозуудай ба эрхим һаалишад-малшадай хүдэлмэриин дүй дүршэл гэршэлнэ.

Энээнтэй хамта, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол республикын олон колхозууд һү тон багаар абана гэжэ тэмдэглэнэ. Жэшээлхэдэ, Закаменай, Ториин, Хориин, Ахын ба бусад хэдэн аймагуудта 1952 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө оройдоо 153-һаа 362 литр хүрэтэр һү, зарим колхозууд бүришье бага һү һааһан байха юм.

Бага һү һааһанай гол шалтагаан хадаа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгые хүдөө ажахын органуудай, машинно-тракторна станцинуудай ба колхозуудай правленинүүдэй тоодоггүй дээрэһээ болоо гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Республикын Хүдөө ажахын министерство болон аймгүйсэдкомууд энэ ехэ дутагдалтай эбсэжэ, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ асуудалые хүдөө ажахын органуудай, МТС-үүдэй ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй гол анхаралда табинагүй.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ наукын туйлалтануудые ба түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ, мал үсхэбэрилгын гээгдэнги методуудтэй эрид шангаар тэмсэлгэ, племенной хүдэлмэрине гүримшуулха зэргээр малай шанарые саашадань һайжаруулга, үндэр показательнуудые туйлахын ба үнеэдэй һүнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө һаалишадай болон бүхы колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгэ хадаа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын директивэнүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ гол шухала зүйл болоно гэжэ тоолоно.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет нигэжэ **тогтообо:**

Колхозуудта малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэг хүтэлбэрилгые үндэһөөрнь һайжаруулхые, наукын туйлалтануудые ба һү һаалгые дээшэлүүлгээр түрүү дүй дүршэл эрид шууд, эсэшэгүйгөөр нэбтэрүүлхыень, мал үсхэбэрилгын гээгдэнги методуудтэй тэмсэл ябуулан, 1953 ондо һү һааха гүрэнэй түсэбые республикын колхоз бүхэнэй дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал туйлахыень республикын Хүдөө ажахын министерствоһээ, аймгүйсэдкомууд болон тэдэнэй хүдөө ажахын таһагуудһаа эрихэ.

Абтахаар хүлеэгдэжэ байһан тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ метод 1953 ондо нэбтэрүүлхэ, тиихэ зуураа тугалнуудые түлжүүлгын хойноһоо нарин хиналта табиха тухай колхозуудта дурадхахыень БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, Кабанскын, Байкало-Кударын, Прибайкальска, Тарбагатайн ба Иволгын аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

Түрүүшынхеэ түрэһэн үнеэдһээ гараһан тугалнуудые, мүн тэрэшэлэн племенной фермэнүүдэй бүхы тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ метод хэрэглэхэ талаар дүй дүршэлтэй болоһон ба тиимэ условитой байһан колхозой һүнэй-товарна фермэнүүдтэ тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ методтэ орохо ябадал хангахыень, үнеэдые һааха ба тугалнуудыень хүхүүлхэ метод хэрэглэдэг колхозуудта тугалнуудай хоёр һаратайһаань эхилэн, тэдээндэ машиндагдаһан һү эдюулхэ, харин лэ үнеэнэй һү ехээр үгэхын тула тугалнуудыень халта хүхүүлхэ гэжэ колхозуудта дурадхахыень республикын бусад аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

Республикын колхозуудта эгээн багаарнь бодоходо 15 мянгаһаа үсөөн бэшэ тугалнуудые 1953 ондо эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ методтэ оруулха даабари тогтоохо.

Түрэһэн бүхы үнеэдые һайнаар һааха, мүн тэрэшэлэн бүхы үнеэдые гурба дахин һааха ябадал колхозуудта эмхидхэхыень республикын Хүдөө ажахын министерствоһээ, аймгүйсэдкомууд болон тэдэнэй хүдөө ажахын таһагуудһаа эрихэ. Һүнэй-товарна фермэнүүдтэ шухала хэрэгтэй үбһэ, зелёнко ба концентрированнэ тэжээл колхозуудай таһалан үгэхэ, мүн тэрэшэлэн үбэлэй үедэ малдаа силос ба корнеплодуудые эдюулхэ ябадал хангаха.

Племенной фермэнүүдтэ байгаагүй племенной ба нютагай һайжаруулагдаһан үүлтэрэй бүхы үнеэдые амяар-амяарайнь гүүртэнүүд болгон таһалхыень, тэдээниие хүсэд хүрэхэ эрхим һайн тэжээлээр хангахыень, иимэ малнуудые эгээл дүршэл ехэтэй ба үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг һаалишадта даалгахыень колхозуудта дурадхаха.

Һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200-һаа 3000 литр хүрэтэр һү һаахын бодомжотойгоор 1953 оной февраль ба март һаранууд соо колхозуудта 19 мянгаһаа үсөөн бэшэ үнеэдые һаалгада табихыень республикын Хүдөө ажахын министерствые, аймгүйсэдкомууд ба тэдэнэй хүдөө ажахын таһагуудые уялгалха.

1952 ондо бэлэдхэгдэһэн силосһээ 1953 оной февраль—май һаранuудта аймагуудай колхозуудай малдаа эдюулхээр республикын Хүдөө ажахын министерствын табиһан графигые баталха.

1953 ондо колхозуудта һү һаалгаар республикын Хүдөө ажахын министерствын табиһан һара бүриин даабариие баталха.

Һү һаалгын талаар һара бүриин даабариие колхозуудта үгэхыень аймгүйсэдкомууд ба тэдэнэй хүдөө ажахын таһагуудые уялгалха, тэдэ даабаринууд колхоз доторoo фермэнүүд, бригаданууд болон тус тус һаалишад-малшадта хүргэгдэхэ ба эдэ даабаринуудые колхоз бүхэнэй малажалай фермэ ба бригада бүхэнэй дүүргэлгын хойноһоо хиналта тогтоохыень аймгүйсэдкомууд ба аймагай хүдөө ажахын таһагуудые уялгалха.

Аймагуудай 100 колхозуудта зундаа үнеэдые загонно системээр бэлшээлгые нэбтэрүүлхэ түсэб баталха.

Үнеэдые загонно системээр бэлшээлгые нэбтэрүүлгэдэ колхозуудые бэлэдхэлгэ (бэлшээринүүдые шэлэн ололго, тэдэниие загонууд болгон хубаарилга, уһалуури түхеэрэлгэ, һаалишад, адуулгашад болон бусадта заабари үгэлгэ) байгша оной майн 10 болотор хангахыень аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудые ба тэдэнэй хүдөө ажахын таһагуудые уялгалха.

Зунай ба намарай үедэ үнеэдые концентрированнэ тэжээлээр нэмэжэ эдеэлүүлгэ эмхидхэхын тула колхозуудта ингэжэ дурадхаха:

а) һүнэй-товарна фермэнүүдтэ һаамхай үнеэдые концентрированнэ тэжээлээр шэнэ ургасын абтаха үе болотор хангаха хэмжээтэйгээр, зүгөөр үнеэн бүхэндэ 1,5—2,0 центнерһээ бага бэшэ хэмжээтэйгээр таһалха;

б) 1953 онһоо эхилжэ фермэ шадарай участогуудта овёс, ячмень ба хара таряа тусгаар тариха, энэ зорилгоор шухала хэрэгтэй үрһэнэй фонднуудые байгуулха, тарилга хэхын тула һаамхай үнеэдэй зундаа байрладаг газарта ойрын участогуудые таһалжа, саг соонь бэлэдхэхэ.

Һүнэй орошо ба гараша бүридхэхэ хэрэгые гүримтай болгохыень, бригадануудта болон һү буйлуулха колхозно пунктнуудта һүеэ буруугаар гаргашалха ябадалтай шууд тэмсэл ябуулхыень аймгүйсэдкомуудые ба тэдээнэй хүдөө ажахын таһагуудые уялгалха; һаамхай малай һүрэг бүхэндэ һарадаа хоёрһоо үсөөн бэшээр үнеэдэй контрольно һаалга хэжэ, һүнэй бүхыдөө хэр зэргэ орожо байһые зооветмэргэжэлтэдэй ба бэлэдхэлэй органуудай агентнуудай хабаадалгатайгаар правлениин ба шалгалтын комиссиин гэшүүдэй шалгалта эмхидхэхыень мүн тэдэниие уялгалха.

Фермэдэ үйлэдбэриин зоотехническэ тоо бүридхэл эмхидхэхэ асуудалаар һүнэй-товарна фермэнүүдэй ахалагша һаалишад болон учётчигуудай хоёр үдэрэй семинар байгша оной февраль һарын турша соо үнгэргэхэ.

Һү һаалгын тоо бүридхэлые бэшэхэ формонуудаар һүнэй-товарна бүхы фермэнүүдые гүйсэд хангаха хэмжээ абаха.

Колхозуудай фермэнүүдтэ үнеэдые хаһа болзорһоонь урид шэргээхэ тон буруу практикые усадхахыень республикын Хүдөө ажахын министерствоһээ, аймгүйсэдкомуудһаа эрихэ. Үнеэдые хаһа болзорһоонь урид шэргээһэн гэмтэ хүнүүдые шанга харюусалгада хабаадуулха зуураа, колхозуудта ушаруулһан материальна гарза хохидолыень тэдээндэ түлүүлхэ. Колхозуудай правленинүүд болон зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүбшөөлөөр колхоз бүхэндэ үнеэдые туталлахаһаань хоёр һараһаа урид бэшэ шэргээхэ, үнеэдые һайнаар һааха ба тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ метод хэрэглэхэ талаар хуряангы инструктивна заабаринуудые байгша оной февралиин 25 болотор олоор бэлэдхэжэ, республикын колхозуудта эльгээхые республикын Хүдөө ажахын министерствые уялгалха.

Республикын олон колхозуудта эбэртэ бодо малай гүүртэнүүдэй бутархай жэжэнүүд байһан ябадал үнеэдэй һүнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ба малажалай фермэнүүдтэ ажал ехэтэй процессуудые механизацилха хэрэгтэ горьтойхон һаад ушаруулдаг байһаниие хараадаа абажа, республикын Хүдөө ажахын министерствые, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгын хэрэгые эрхилхэ Управлениие ба аймгүйсэдкомуудые ингэжэ уялгалха:

а) 1953 оной турша соо нэгэ жэл хүрэтэр наһатай тугалнуудые дахуулһан 200-һаа үсөөн бэшэ үнеэтэй 40-һөө үсөөн бэшэ томодхогдоһон жэшээтэ һүнэй-товарна фермэнүүдые байгуулха;

б) һүнэй-товарна томодхогдоһон жэшээтэ фермэнүүдые байгуулхаар хараалагдаһан колхозуудта тэдэ фермэнүүдэй байгуулагдаха газарые байгша оной мартын 1 болотор олохо, энэ хэрэгые зооветеринарна мэргэжэлтэдэй хабаадалгатай тусгаар комиссинуудта даалгаха.

1953 ондо һүнэй-товарна томодхогдоһон жэшээтэ фермэнүүдтэ баригдаха байрануудай ба ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээ-ябуулгануудые баталха.

Малажалай томодхогдоһон фермэнүүдые механизацилхынь тула 25 хэһэг нефтьдвигательнүүдые, 25 хэһэг генераторнуудые, 50 хэһэг насосуудые 1953 ондо аймагуудай колхозуудта худалдахыень «Сельхозснабай» Бурят-Монголой конторые (нүхэр Коркиниие) уялгалха.

Үнеэдэй һүнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые байгша оной февралиин 15 болотор колхоз бүхэндэ зохёохо ябадал хангахыень, эдэ хэмжээ-ябуулгануудые аймгүйсэдкомуудай заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ баталхыень аймгүйсэдкомуудые уялгалха. Һү һаалгын талаар һара бүриин ба 10 үдэрэй даабаринуудые колхоз бүхэндэ үгэхэ, колхозууд доторoo бригада ба һаалишан бүхэндэ хүргэхэ, тэдэнэй дүүргэлтын хойноһоо саг үргэлжын хиналта тогтоохо.

Республикын Хүдөө ажахын министерствые, аймгүйсэдкомуудые ба аймагай хүдөө ажахын таһагуудые ингэжэ уялгалха:

а) 1953 ондо малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ тон шухала байһан тухай һүнэй-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахын тула һаалишад болон фермэнүүдые даагшадай аймагай ба кустовой зүблөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэжэ байха;

б) үнеэдэй һүнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгын талаар һүнэй-товарна фермэнүүдэй мүрысөөнэй дүнгүүдые колхозуудта һара бүри гаргаха, эдэ дүнгүүдые һүнэй-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй үйлэдбэриин зүблөөнүүд, колхозуудай правленинүүд дээрэ ба аймгүйсэдкомуудта зүбшэн хэлсэхэ;

в) үнеэдэй һүнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үнеэдые һааха, тугалнуудые түлжүүлхэ талаар наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые шудалхын ба нэбтэрүүлхын тула бүхы колхозуудта һүнэй-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсал эмхидхэхэ;

г) бүхы аймагуудта зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүблөөнүүдые тус тогтоол зүбшэн хэлсэлгэтэйгээр үнгэргэхэ, 1953 ондо колхозуудта малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын түлөө хүдэлмэринүүдые ябуулха хэрэгтэ зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй үнэхөөрөө эмхидхэлшэд болохо ба энэ талаар колхозуудай правленинүүдтэ тэдэнэй бодото туһаламжа үзүүлдэг байха ябадал туйлаха.

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрһөө үдэртэ ябуулха, малай ашаг шэмые дээшэлүүлгын ба нийтын малажалые саашадань хүгжөөлгын асуудалнуудаар колхознигуудта лекцинүүд ба элидхэлнүүдые тэдэнэй уншаха ябадал туйлаха.

Тус тогтоолой дүүргэлтын ябаса тухай тоосоогоо БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ 1953 оной мартын 1-дэ, июлиин 1-дэ ба сентябриин 1-дэ үгэхыень аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд

Солото токарь Семён Комаров

Мяха-консервын комбинадай коллектив Улан-Удын городской Соведэй Пригороднэ районой Соведэй депутадуудта кандидадаар эрхим хүнүүдые дэбжүүлээ. Тэдэнэй дунда токарь Семён Петрович Комаровой кандидатура бии.

Семён Петрович Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин болоһон хойно түрэһэн юм. Тэрэ халаа Советскэ засагаар, Коммунистическэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн патриот мүн. Нүхэр Комаров Советскэ засагай ашаар промышленна предприятида ажаллажа, эрхим мэргэжэлтэй кадрова хүдэлмэришэн болоҗо шадаһан байна. 1935 ондо арбан найматай Семён Комаров Улан-Удын паровозо-вагонно заводто ерэжэ, нэгэ жэлэй туршада фабрично-заводской һургуули дүүргэөд, токарин мэргэжэл олоһон байгаа. Тиигэжэ «Сталинска уряалай отличник» гэжэ значок үбсүүн дээрээ зүүхэ эрхэтэй болоһондоо ехээр омогорхоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо стахановскаар ажаллажа, олон мянган гэшүүдтэй коллективэйнгээ дунда хүндэтэй хүн болоһон юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ябажа, дайсан хараяа даралсаад ерэһэнэйнгээ һүүлээр Семён Петрович Улан-Удын мяха-консервын комбинадай механическа цехтэ токарёор ороо һэн. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ Семён Петрович стахановска ажалаараа комбинат соогоо шалгаржа ябана. Дайнай хойто тээхи табан жэл соо 8 жэлэй нормо дүүргөө. Тиихэдэ үнгэрэгшэ 1952 ондо хоёр жэлэй нормо эрхим шанартайгаар дүүргэһэн байна. Энэ жэлэй январь һарадаа даалгабаряа гурба дахин үлүүлэн дүүргэбэ. Нүхэр Комаров хэдэн залуу шуулые токарин мэргэжэлдэ һургаһан ба олон рационализаторска дурадхалнуудые оруулжа, тэрэнь гүрэндэ 5 мянган түхэриг алмаһан байна.

Комбинадай хүдэлмэришэд Пригороднэ районой Соведэй депутадта кандидадаар һунгуулиин 42 округһоо өөрынгөө эрхим стахановец Комаровые омогорхолтойгоор дэбжүүлээ.

Г. Артёмов.

Социалистическэ хуули ёһые сахигша

Бурят-Монголой АССР-эй прокуророй орлогшо Исай Чернакович Чернаков ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй депутадта кандидадаар һунгуулиин № 20 округһоо регистрацилагдаа.

Иркутска областиин Усть-Ордын национальна округой Эхирид-Булгадай аймагай үгытэй таряаша бурядай бүлэдэ нүхэр Чернаков 1914 ондо түрэһэн байгаа.

Юрист болоһо, социалистическэ хуули ёһые сахихые Исай Чернакович үшөө эдир залуу наһанһаа эрмэлзэдэг һэн. 1934 онһоо 1936 он хүрэтэр армида алба хээд бусаһанайнгаа һүүлээр нүхэр Чернаков Иркутска юридическэ һургуулида орожо һураһан байна. Тэрэнние дүүргэһэнһээ хойшо нүхэр Чернаков прокуратурын органуудта таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилжэ ябана. Энэ үе соо Исай Чернакович арадай мүрдэгшэһөө республикын прокуророй орлогшо хүрэтэрөө ургаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ нүхэр Чернаков Читын областиин Хилокско районой, Агын Бурят-Монголой национальна округой прокуророй тушаалнуудта хүдэлмэрилһэн байна. Тэрэ хадаа 1947 ондо Окружной Соведэй депутадаар һунгагдаа һэн. Нёдондо жэлһээ хойшо тэрэ республикын прокуратурада хүдэлмэрилнэ.

Исай Чернакович 1940 ондо партида ороһон байна. Тэрээнһээ хойшо ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Мүнөө партиин райкомой штатнабэшэ пропагандистаар хүдэлмэрилнэ.

Нүхэр Чернаков ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, советскэ хуули ёһо үнэн сэхээр сахидаг байна.

Нүхэр Чернаковой түлөө һунгуулиин № 20 округой һунгагшадай голосуудаа үгэхэ байһаниинь лабтай.

Ив. Балуров.

Газетнэ хүдэлмэрилэгшэ

Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд һунгуулиин № 6 округһоо аймагай Соведэй депутадта кандидадаар аймагай газетын редактор Сергей Иннокентьевич Тараскиние дэбжүүлбэ.

Сергей Иннокентьевич 1922 ондо Хунда шадалтай таряашанай бүлэдэ түрэһэн юм. Дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1940—1942 онуудта багшаар хүдэлмэрилжэ, залуу үетэнние коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ оролдолго хүсэеэ нилээд гаргаһан байна.

1942 ондо тэрэ хадаа комсомольско хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэжэ, элэбхи үүсхэлтэйгээр ба оролдосотойгоор ажаллаһан байгаа. 1945 ондо нүхэр Тараскин аймагай газетын редактораар томилогдоо.

Тэрэ гэһээр Сергей Иннокентьевич «Курумканский колхозник» гэжэ аймагай газетын редактораар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Тараскин даалгагдаһан хэрэгтээ хододоо харюусалгатайгаар хандадаг. Энэ үе соо мэргэжэл шадабаряа нилээд дээшэлүүлээ.

Түрүүшын һунгалтануудай үедэ Сергей Иннокентьевич аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаһан байгаа. Тиин һунгагшадайнгаа этигэл найдабарине дүүргэһэн дээрэһээнь һунгуулиин № 6 округой һунгагшад Сергей Иннокентьевич Тараскиние аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дахинаа дэбжүүлһэн байна.

Ч. Аранзаев.

Түрүү һаалишан

Мидиг Соктоева Закаменай аймагай «Боевик» гэжэ хүдөө ажахын артелиин һаалишан юм. Тэрэ үнэн сэхээр, шударгыгаар ажалладаг тулада артелиингээ гэшүүдэй дунда хүндэтэй болонхой.

Нүхэр Соктоева үнгэрэгшэ жэлдэ даажа абаһан нютагай үүлтэрэй 21 үнеэнһээ 23 тугал абажа, тобир тарганаар, хорэлтогүйгөөр түлжүүлһэн байна. Мүн нютагай үүлтэрэй һаамхай үнеэн бүриһөө 900 гаран литр һү һаагаа.

Мидиг Соктоева республикынгаа түрүү һаалишадай дүй дүршэлые хододоо шудалдаг, тэрэнние өөрынгөө ажал хүдэлмэридэ шадамараар хэрэглэдэг дээрэһээ иимэ амжалтануудые туйлаа юм.

Байкало-кударынхидай уряатай танилсаад байхадаа, Мидиг Соктоева 1953 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха уялга абаа.

Мүнөө нүхэр Соктоева малай үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэжэ, хаража байһан үнеэдээ һайнаар ондо оруулжа байна

Закаменай аймагай «Боевик» колхозой гэшүүд Мидиг Соктоевае аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Байгша оной февралиин 22-то тус колхозой һунгагшад Мидиг Соктоевагай түлөө голосуудаа нэгэн дуугаар үгэхэ байна. **Ц. Субанов.**

НҮХЭРТЭЕЭ МҮРЫСЭНЭБ

Би Кяхтын гуталай фабрикын жиирэй сабхишанби. Энэ фабрикада хүдэлмэрилжэ эхилһээр 5 жэл үлүүтэй болоҗо байнаб. Энэ үе соо хэдэн зуугаад пар сабхи гутал эрхим шанартайгаар оёоб.

1952 оной эхеэр фабрикын сабхишан нүхэр Цыреновтэй социалистическэ мүрысөөнэй договор баталһан байгаабди. Мүрысөөнэймнай дүн цехын показателиин доска дээрэ арбан хоног бүри бэшэгдэдэг юм. Нүхэр Цыренов заримдаа түрүүлдэг, заримдаа намһаа гээгдэдэг байна.

Өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө эмхидхэһэн Цыренов бидэ хоёр жэлэйнгээ хүдэлмэриин түсэбые тус бүридөө декабрь һарын эхеэр хоёр зуугаад процент дүүргэжэ, хоёрзуутанай нэрэзэргэ олоо һэмди.

Би мүнөө 1951—55 онуудта СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүдые гүнзэгыгөөр шудалжа, энэ директивэнүүд соо табигдаһан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулхын түлөө тэмсэнэб. Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсахадаа гутал оёхо табанжэлэйнгээ түсэбэй даалгабарине болзорһоонь нэгэ жэл гэхэ гү, али дүрбэн жэл соо дүүргэхэб гэжэ социалистическэ уялга абааб. Энэ уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө мүнөө үдэрэйнгөө даалгабарине 80—100 процентээр үлүүлнэб.

Юрий Попов,
Кяхтын гуталай фабрикын сабхишан-стахановец.

Загаһашадай зүблөөн

Кабанскда аймагай загаһашадай зүблөөн һаяхан болоҗо, загаһа барилгын гүрэнэй предприятинуудай ба колхозуудай 50 гаран түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадалсаба.

Зүблөөн дээрэ 1952 оной ажахын дүнгүүд ба 1953 оной түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын тула бэелүүлэгдэхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

П. Сомонова.

Хэблэлэй шэнжэлэл

Малажалые хүгжөөлгын асуудалые бүхы талаһаань харуулха

«Красные Саяны» гэжэ Ахын аймагай газетын һүүлэй гурба һара соо гараһан номернуудые абажа үзэхэдэ, малажал тухай тус газетэ огто бэшэнэгүй гэхын аргагүй. Малай үбэлжэлгэ, малшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ тухай ба бусад асуудалнуудаар хэдэн түрүү бэшэгүүд үгтэһэн, мүн аймагайнгаа ажахые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхэ, хүдөө ажахын органуудай хүдэлмэри тухай аймагай хүтэлбэрилхы зарим хүдэлмэрилэгшэдэй бэшэһэн һайшаамаар хэды статьянууд толилогдоһон байна.

Гэбэшье, тус газетэ малажал хүгжөөхэ тухай асуудалнуудые бүхы талаһаань һайнаар харуулжа шадаагүйһөө гадна, харин малажалые хүгжөөхэ шухала асуудал тухай бэшэхэдээ ехэ алдуу гаргаһан байна. 1952 оной һүүл багаар толилогдоһон «Ниитын малые дулаанаар, садхаланаар үбэлжүүлэе» гэһэн түрүү бэшэг соонь:

«Малаа тарганаар ондо оруулха хэрэг гансал элбэг тэжээлһээ болохо бэшэ, харин бэлшээридэ орой болотор, һайн хаганда адуулһанһаа болохо байна» гэжэ бэшэгдэнхэй.

Эдэ мүрнүүдые уншаад байхада, малаа бэлшээжэ ондо оруулхада болохо гэжэ газетын колхозуудта зүбшөөл үгэжэ байһаниинь элитэ болоно.

Теэд үбэлэй үедэ малаа адуулжа ондо оруулха гэһэн хуушанай гээгдэнги, ехэ алдуутай һанал бодол үшөө 1951 ондо болоһон партиин обкомой IV пленум дээрэшье, мүн удаань КПСС-эй обкомой ба республикын Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан хэдэ хэдэн тогтоолнууд соошье огто буруушаагдаһан байха юм. Партиин обком ба Министрнүүдэй Совет энэ гээгдэнги һанал бодолтой эрид шанга тэмсэл хэхэ гэжэ нютагуудтахи партийна ба советскэ бүхы органуудые уялгалһан байгаа. Эдэ шиидхэбэринүүдтэй аймагай газетын редакциин танил бэшэ байһаниинь гайхалтай.

Декабриин 24-нэй номерто «Рейдовэ шалгалтын дүнгүүд юу харуулнаб?» гэһэн статья толилогдоһон байна. «Коминтерн» колхозой малай үбэлжэлгын дутагдалнууд тухайда эндэ хэлэгдэнэ. Гэбэшье, малай харууһалгын дутагдалнуудай гол шалтагаанууд ёһотойгоор элирүүлэгдээгүй.

«Коминтерн» колхозой ниитын малажал тушаа анхарал хандуулагданагүй... малнуудынь хүйтэн байратай... малай харууһан муу...» гэжэ энэ статья дотор бэшэгдэнэ. Теэд хэнэй гэмээр эдэ дутагдалнуудай гараһан тухай юушье хэлэгдэнэгүй. Энэ ушарһаа юрэнхы ба ехэ халирхай шүүмжэлэл болоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Эндэхи колхозуудай малай үбэлжэлгэдэ горьтойхон дутагдалнууд бии. Теэд эдээние хурсаар шүүмжэлһэн, малажалые хүгжөөлгэдэхи дутуу дундануудые тодорхойгоор элирүүлэн харуулһан статьянууд энэ газетэдэ тон үсөөнөөр толилогдоно.

Мүн тус газетын редакциин хүдэлмэридэхи үшөө нэгэ горьтой дутагдалынь юуб гэхэдэ, дүй дүршэл тухайгаа малажалай түрүүшүүлэй бэшэһэн статьянууд оройдоо толилогдоногүй. Теэд түрүү малшад эндэ олон юм. Жэшээлхэдэ, «Улаан Аха» колхозой эрхим хонишон Дулма Нюлхаева, мүн энэ колхозой солото адуушан Долгор Шагдурова гэгшэд стахановска ажалаараа аймаг доторо, республика соогооше суутай болонхой. Эдэнэрэй дүй дүршэл тухайда газетэ юушье бэшэнэгүй.

Гадна, малажалдахи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха, малшадай ажабайдалые улам һайжаруулха болон бусад шухала асуудалнуудаар һай һайн статьянууд гаргагданагүй.

Малшадай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тухай асуудалые газетэ мүнлэ мартанхай гэжэ тэмдэглэхэдэ алдуу болохогүй. Колхозуудта зоотехническэ һуралсалай хэр зэргээр эмхидхэгдэһэн тухай, мэргэжэлээ дээшэлүүлгын курсануудай хүдэлмэри тухай нэгэшье материал тус газетэдэ һүүлэй үедэ толилогдоогүй. Аймагай газетэ бүхэн энээн тухайда номер бүхэндөө бэшэхэ, малажалые хүгжөөлгын гол шухала асуудалнуудаар хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй зүбшөөлнүүдые хододоо толилжо байха зэргэтэй.

Малшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин ямараар табигдаһан тухай, тэдэнэй культурна эрилтэнүүдэй хэр зэргээр хангагдадаг тухайда, социалистическэ мүрысөөнэй ямараар дэлгэрһэн тухайда аймагай газетэнүүд хододоо бэшэжэ байха уялгатай. Гэбэшье, энэ талаар «Красные Саяны» гэжэ газетэ ехэхэн дутагдалтай байна. Байкало-кударынхидай уряае аймагайнгаа малшадай хайшан гэжэ дэмжэһэн тухайда өөдтэй материал газетэдэ үгөөгүй.

Малажалые хүгжөөлгын эдэ гол шухала асуудалнуудые номер бүхэндөө һайнаар, бүхы талаһаань харуулха гээшэ тус газетын редакциин хойшолуулагдашагүй зорилго мүн.

АРГА БОЛОМЖОЁО ХҮСЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Һаяхан Түнхэнэй аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн болоҗо, «1952 оной хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй дүнгүүд ба 1953 оной зорилгонууд тухай» элидхэл аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Удаев хэбэ.

Үнгэрһэн жэл аймагай колхозууд орооһото культурануудай бараг һайн ургаса хуряагаа. Нёдондоной ургасые урзанда жэлэйхитэй сасуулхада, нэгэ хахад дахин ехэ болоһон байна. Энээнэй ашаар колхозууд гүрэнтэйгөө саг болзортоо тооцоһон, үрһэнэй, страховой болон бусад ниитын фонднуудые байгуулхаһаа гадна, колхознигуудайнгаа ажалта үдэртэ орооһо таряа нилээд ехээр хубааһан байна.

Аймагай колхозууд малажал хүгжөөлгөөр ба тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлгээр зарим тэды амжалтануудые туйлаа. Һү тушаалгаар гүрэнэй түсэб 123,7 процент, мяхаар — 102,3, үндэгөөр — 110,6 процент дүүргэгдээ.

Зүгөөр, туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амархагүй, харин шэнэ шэнэ аргануудые эсэшэ сусашагүйгөөр бэдэрэн олодог байхаар бидэние Коммунистическэ парти, нүхэр Сталин һургана. Тиимэһээ аймагайнгаа хүдөө ажахые дам саашань дэбжээхын тулада урдань хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлхэ, энэ асуудалаар бии байһан дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ тус зүблөөн дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

—Манай аймагай колхозууд баян ургаса хуряахын тулада бүхы арга боломжонуудаа хэрэглээ гэжэ хэлэхын аргагүй,—гээд Түнхэнэй МТС-эй участково агроном А. Н. Стрелков тэмдэглэбэ. «Улаан Тооро», «Улаан-Шулуута», Карл Марксын нэрэмжэтэ болон бусад зарим колхозуудай нёдондо үбэл, хабартаа полинууд ба сабшалан дээрээ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые муугаар хэһэнэйнь тухай тэрэ тон зүб шүүмжэлээ. Эдэ колхозууд тарилгын болзорые удаарууһан, тэрэнэй хойноһоо харууна муугаар эмхидхэһэн ба таряа хуряалгын хүдэлмэринүүдые унжагайруулһан дээрэһээ орооһото культурануудай бага ургаса хуряаһан байна.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһаг, тэрэнэй болон МТС-үүдэй мэргэжэлтэд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ногоо тарилгатай севооборот нэбтэрүүлхэ тушаа оролдолго гарганагүй гэжэ тэрэ хэлээ.

Түнхэнэй МТС-эй тракторна бригадын бригадир И. Кобелев үгэ хэлэхэ зуураа, таряанажалай ба тракторна бригадануудай хоорондоо нигта холбоотойгоор ажаллаха байһанай шухала тухай хэлэһэн байна. Зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр, таряанажалай бригадануудай бригадирнууд тракторна бригадануудай хэһэн ажалые тушаажа абаха хэрэгтэ заримандаа ёһо тэдыгээр хандадаг байгаа. Гадна, зарим колхозууд МТС-үүдэй техникые дүүрэнээр ашаглаха услови байгуулнагүй. Жэшээлхэдэ, сабшалангай газарые шулуу, бургааһанһаа саг соогоо сэбэрлэгдээгүй дээрэһээ машинын эбдэрхэ ушарнууд гарана.

Аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ хамта 16 хүн үгэ хэлэһэн байна.

Удаань 1953 оной социалистическэ уялганууд зүбшэн хэлсэгдээд, баталагдан абтаа. Энэ жэл аймагай колхозууд таряанайнгаа бүхы талмай дээрэһээ дунда зэргээр га бүриин 14 центнер ургаса хуряаха гэжэ уялга абаа. Энээнэй тула һайн шанартай үрһэ хүрэнгэ саг болзортонь хааха, хабарай полевой хүдэлмэринүүдые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха, тэрэнние зохистой болзорто үнгэргэхэ, мүнөө үбэлдөө, хабартаа полинууд дээрэ бүхы агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ гэжэ тэдэнэр хэлсэбэ.

Малажал хүгжөөхэ түсэбөө бүхы түрэлэй малаар дүүргэхэтээ хамта, малай ашаг шэмэ үгэлгые эрид дээшэлүүлхэ уялга абаад, зүблөөндэ хабаадагшад Закаменай аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые мүрысөөндэ урина.

Н. Домышев.

Колхозно кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ ба хүмүүжүүлхэ тухай

Һүүлэй жэлнүүдтэ Яруунын аймагай партийна организаци колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхын, тэдэнэй экономикые дам саашадань хүгжөөн дэбжүүлхын тулада горьтойхон хүдэлмэри хэһэн байна.

Хүдөө ажахын артельнүүдые бэхижүүлгын гол шухала условинуудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, колхозно кадрнуудые зүбөөр шэлэн дэбжүүлхэ ба хүмүүжүүлхэ хэрэг мүн.

Партиин айком хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин дүй дүршэл ехэтэй болоһон, агрономическа ба зоотехническэ һургуулитай, ургажа байгаа колхозно ажалые шадамараар хүтэлбэрилжэ шадаха хүнүүдые колхозуудай правленинүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, бригадануудай бригадирнуудай тушаалнуудта дэбжүүлхын түлөө оролдодог. Мүнөө үедэ Кировэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Путь социализма», Маленковой нэрэмжэтэ, «Коммунизм» гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр бэлэдхэл һайнтай хүнүүд дэбжүүлэгдэһэн байна. 1951—1952 онуудай туршада хоёр колхозой түрүүлэгшэнэр, фермэнүүдые даагшанарай ба таряанажалай бригадануудай бригадирнуудай дундаһаа 20 гаран хүн мэргэжэлээ дээшэлүүлгын курсануудта һуралсаһан байна. Мүнөө хүдөө ажахын тусхайта һургуулинуудта ба курсануудта 10 хүн һуралсана, тэрэ тоодо хүдөө ажахын гурбан жэлэй һургуулида 7 хүн һурана.

Колхозно ниитые һайнаар, бэрхээр хүтэлбэрилжэ шадаха хүнүүд нилээд олошороо. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша Д. Н. Цыренов, «Улаан туяа» колхозой ОТФ-е даагша Г. Ц. Цыденов, «Коминтерн», Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай КТФ-е даагшанар Намдаков ба Ямпилов, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой СТФ-е даагша Жданова ба бусад өөһэдынгөө хэрэгые тон һайнаар мэдэдэг, даалгагдаһан хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг, үргэн олон колхозно ниитын бодото ударидагшад болонхой.

Партиин айком колхозно хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Энэ асуудал 1953 оной январиин эхиндэ болоһон партиин айкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Пленум хадаа колхозно хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ байгааша горьтойхон дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. Партиин айкомой бюро, олохон партийна эхин организацинууд хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ ба хүмүүжүүлхэ тухай партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдые үшөө хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ, энэ хүдэлмэридэ бии байһан алдуу дутуунуудые саг соонь усадханагүй гэжэ тус пленум тэмдэглээ. Политическэ бэлэдхэлынь, мэргэжэл шадабариинь хэр зэргэ бэ гэжэ һайн мэдэхэгүй байһан дээрэһээ улад зоной ба партиин этигэл найдабари гүйсэд харюулжа шадахагүй, хүдөө ажахын артелиин Уставые урдань эбдэһэн зарим хүнүүд харюусалгатай тушаалнуудта дэбжүүлэгдэдэг байба. Хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ хэрэгтэ иимэ халирхайгаар хандаһан дээрэһээ тэдэние олоор һэлгэхэ хэрэгтэй болодог. 1952 оной туршада аймаг дотор колхозно хүтэлбэрилхы кадрнуудай 20 процентнь һэлгэгдэһэн байна. Тиихэдэ тэдэнэй олонхинь даалгагдаһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандаһан, колхозно байгуулалтада харша ябадал гаргаһан дээрэһээ хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн байгаа. Һүүлэй 2—3 жэлнүүдэй туршада илангаяа Карл Марксын нэрэмжэтэ ба «Путь социализма» колхозуудай түрүүлэгшэнэр хэдэн удаа һэлгэгдэһэн байна. Хүтэлбэрилхы кадрнуудые олоор һэлгэһэн ябадал колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулна, даалһан хэрэгэйнгээ түлөө хүнүүдэй харюусалгые бага болгоно. Тиимэһээ кадрнуудые олоор һэлгэхэгүйн тулада тэдэние зүбөөр шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ шухала байна.

Колхозуудай правленинүүд ба партийна эхин организацинууд, мүн тэрэшэлэн партиин айкомой бюро ба аймсоведэй гүйсэдком колхозно кадрнуудай резервэ байгуулха хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулнагүй. Залуу кадрнууд, илангаяа эхэнэрнүүд хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ үсөөнөөр дэбжүүлэгдэнэ.

Мүн колхозно хүтэлбэрилхы кадрнуудай политическэ бэлэдхэлые ба юрэнхы эрдэмые дээшэлүүлхэ асуудал үшөө хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Олохон партийна организацинууд колхозно кадрнуудай политическэ бэлэдхэлээ болон юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бии байһан горьтойхон дутагдалнуудтай эбсэдэг байха юм.

Хүдөө ажахын тусгаар һургуулинуудта ба курсануудта колхознигууд үсөөнөөр эльгээгдэнэ. Мүн фермэнүүдые даагшанарай ба таряанажалай бригадануудай бригадирнуудай семинарнууд болон зүблөөнүүд хаа яа үнгэргэгдэнэ. Олонхи колхозуудта агрозоотехническэ һуралсал хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ, энээндэ колхозно хүтэлбэрилхы кадрнуудай дундаһаа тон үсөөн хүн һуралсадаг байна.

Аймсоведэй гүйсэдкомой ба партиин айкомой хүдөө ажахын таһагууд хүдөөдэхи мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандана, семинарнуудые болон зүблөөнүүдые тэдэнтэй үсөөн үнгэргэнэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгые хангалтагүйгөөр шиидхэнэ, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар саашадань бэхижүүлгэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлнэгүй.

Колхозно кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бии байһан эдэ бүхы дутуу дундануудые эйрын саг соо бүри мүнэн усадхахын тулада партиин айком ба партийна эхин организацинууд горьтойхон хүдэлмэри мүнөө хэжэ байна. Эндэмнай колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй семинарнууд болон зүблөөнүүд үнгэргэгдэхэ, колхозно үйлэдбэриин гол шухала асуудалнууд тэндэ зүбшэн хэлсэгдэхэ, фермэнүүдые даагшанарай, таряанажалай бригадануудай бригадирнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл һайнаар согсологдохо юм. Партийна ба гүрэнэй журамые хэлбэришэгүйгөөр сахиха, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүнөө онсо анхарал хандуулагдана.

Колхозно кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ ба хүмүүжүүлхэ асуудалнууд партиин айкомой бюро ба аймсоведэй гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ хирэ хирэ болоод лэ зүбшэн хэлсэгдэдэг болоҗо байна.

Ниитын ажахын хүгжэлтые түсэблэхэ, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха хэрэгтэнь колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ, таряанажалай бригадануудай бригадирнуудта, малажалай фермэнүүдые даагшанарта бодото туһаламжа үзүүлэгдэхэ байна.

А. Баяндуев,
партиин Яруунын айкомой партийна, профсоюзна ба комсомольскэ организацинуудай таһагые даагша.

ҮБЭЛЭЙ АГРОТЕХНИЧЕСКЭ ХЭМЖЭЭ-ЯБУУЛГАНУУДЫЕ ГҮЙСЭДӨӨР БЭЕЛҮҮЛЭЕ!

Хабарай тарилгада хангалтагүйгөөр бэлэдхэнэ

Прибайкальска аймагай колхозуудта хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри таһалдахын туйлда хүрөөд байна. Мүнөө аймаг соо абажа харахада, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха ба үрһэ хүрэнгэ хааха түсэбөө дүүргэһэн нэгэшье колхоз байхагүй.

Үнгэрэгшэ жэлэй тарян мүнөө болотор сүм сохигдоогүй, бухаллаатай зандаа һуужа байһан дээрэһээ үрһэ хааха хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулна. Аймагай колхозуудта ороогһото культурануудай тарянай гурбанай нэгэ хубинь мүнөө болотор сохигдоогүй байһаар. Тиихэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ һуужа байһан 300-гаад бухалынь саһанда даруулаа. Аймаг соо ороогһото культурануудай үрһэ хааха түсэбэй миин 80 процентнь дүүргэгдээ. Тиихэдэ зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Молчанов) ороогһото культурануудай үрһэнэй фонднуудые байгуулха түсэбөө оройдоо 56 процент дүүргэһэн байна. Мүн Ворошиловай, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозууд (правлениинь түрүүлэгшэнэр Кодкорытов, Изосимов гэгшэд) баһал тиимэрхүү байдалтай.

Хаагдаһан үрһэнэй ехэнхи хубинь тарилгын кондицида үшөө хүргэгдөөгүй байһаар. Жэшээлхэдэ, «Путь к коммунизму» гэжэ томо колхоз үрһэнэйнгөө оройдоо 17 процентые, Чкаловай нэрэмжэтэ колхоз —25 процентые сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргэһэн байна.

Гэхэ зуура, иимэ бэрхэшээлтэй ушарай тохёолдоод байхада аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһаг (даагшань Ф. Г. Ступаков), тэрэнэй агрономууд энэ шухала хэрэгые зүндэнь орхижорхиһон, таба-табан хоногтоо мэдээ абаад лэ амгалан тэниглэн һуужа байдаг заншалтай.

Мүн зарим колхозууд хартаабхын үрһэ хааха түсэбөө тон хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, «7 съезд Советов» колхоз хартаабхын үрһэ хааха түсэбөө оройдоо 11 процент дүүргээ.

Тиихэдэ аймагай колхозуудта техническэ ба тэжээлэй культурануудай үрһэ хаалга эхилхэһээ байтагай мүнөө болотор энэ асуудалаар хөөрэлдөөншье болоногүй.

Олонхи колхозууд полинууд дээрэ үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые һулаар бэелүүлнэ. Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһаг колхозуудта наг шэбхэ, шубуунай аргал, үнэһэ гэхэ мэтые полинууд дээрэ гаргаха түсэбыень мүнөө хүрэтэр эльгээгээдүй. Аймагай 14 колхозуудай 5-ниинь энэ хүдэлмэри бага зэргээр хэжэ байна.

Аймаг бухы дээрээ тариалангайнгаа 4000 га газар дээрэ саһа тогтоохо түсэбтэй байһан аад, мүнөө оройдоо 489 га дээрэ саһа тогтоогоо.

Хабарай хүдэлмэринүүд ойротожол байна. Энээнтэй хамта тарилгада хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахын машинанууд: морин сеялкэ, плуг, борнойнууд, бэшэшье зэр зэмсэгүүд саг болзортоо заһабарилагдаһан, мори унаа бэлэдхэгдэһэн байха ёһотой байгаа. Теэд, энэ асуудалда мүн лэ анхарал табигданагүй, олонхи колхозууд энэ хүдэлмэридөө үшөө ороодүй байһаар. Жэшээлхэдэ, заһабарилагдаха 400 плугуудай 56-ниинь, 570 борнойн—35-ниинь заһабарилагдаһан, тиихэдэ 60 сеялкэнүүдэй оройдоо нэгэниинь Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо заһабарилагдаһан байха юм.

Колхоз бүхэн хабарайнгаа тарилгада һайнаар, саг болзортонь бэлэдхэхэ, энэ ажалда байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха ёһотой.

Г. Чесанский.

Баян ургасын түлөө тэмсэнэбди

СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үрүүлэн дүүргэхын түлөө советскэ арад эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Манай орон дотор коммунизм байгуулгын гайхамшагта программа бидэнние шэн габьяата ажалда зоригжуулна.

Манай бригада үнгэрэгшэ жэлдэ 893 гектарта тарилга хэжэ, га бүриһөө дунда жэшээгээр 11 центнер тариа хуряаха гэжэ социалистическэ уялга абаа һэн. Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө бидэнэр үнэн зүрхэнһөө оролдон ажаллаабди. Тиин 893 гектар тарянай талмайһаа 11283 центнер гэхэ гү, али га бүриин 12,6 центнер ургаса хуряагдаа. Тиихэдэ 60 гектар газарта «Динамит» гэжэ һайн сортын шэниисэ тарижа, га бүриин 37 центнер ургаса хуряаһан байнабди.

Бидэнэр мүнөө жэлдэ хамта 900 гектарта тарилга хэхэ байнабди. Мүнөө 1825 центнер үрһэ хүрэнгэ хаажа сэбэрлээд, кондиционно һайн шанартай болгонхойбди. Энэ тоодо 705 центнер «Динамит» шэниисын хүрэнгэ хаагданхай.

Тарилга хэхын тула 92 гектар шэнэ газар хахалһан, 60 гектар соломын узуурта лущени хэһэн ба 593 гектарые хоёрлон хахалжа бэлдэһэн байнабди.

Агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэб хараалагдаад, мүнөө поли дээрэ саһа тогтоохо, шэбхэ шэрэхэ, тахяагай аргал, үнэһэ суглуулха хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Байкало-Кударын аймагай колхознигуудай ба механизаторнуудай хандалгые халуунаар дэмжэн, манай бригада 900 гектар газарһаа дунда жэшээгээр гектар бүриин 15 центнерһээ доошо бэшэ ургаса, тиихэдэ шэниисын 100 га дээрэһээ гектарай 25 центнер ургаса хуряаха уялга абаа.

Энэ уялгаяа дүүргэхэ арга боломжо манай бригадада дүүрэн бии, дүүргэхэшье байхабди.

Булат Цыбикжапов, Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхозой бригадир.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баруун-Тарбагатайн леспромхозой электрохюрөөшэн М. А. Милованцев. Энэ нүхэр үдэрэйнгөө нормо 170—200 процент дүүргэнэ.

З. Веснинагай фото.

Хориин леспромхоз юундэ гээгдэнэб?

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хориин леспромхоз тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэриллжэ, гүрэнэй түсэбүүдые саг болзортонь дүүргэнэгүй. Үнгэрэгшэ 1952 ондо модо бэлэдхэлэй түсэбые миил 91,7 процент дүүргэжэ, гүрэндөө 21 мянга кубометр барилгын модо дутуу үгэһэн байха юм.

Энэ леспромхоз юунһээ боложо иимэ байдалда орооб гэхэдэ, эндэ механизмууд муугаар ашаглагдана, ажалай эмхидхэл һулаар табигдаһан дээрэһээ хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ тон бага байна.

Мүнөө 95 автомашинануудай оройдоо 26-нь, 34 тракторай 10-нь, 16 нүүдэл электростанцинуудай 9-нь хүдэлмэрилнэ. Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд модо бэлэдхэлэй сезон соо зохёогдоһон технологическа журамые бүдүүлигээр эбдэжэ, 6 тракторые модо таллуулгада хэрэглэхын орондо 5—6 километрын газарһаа модо шэрэлгэдэ ашаглажа байна. Тиихэдэнь модо шэрэлгын автомашинанууд миин байна. Иигэжэ механизмуудые буруугаар ашаглажа байхадань, тэдэ тон бага юумэ бүтээнэ. Жэшээнь, үйлэдбэриингөө нормые нэгэ трактор дунда зэргээр 18 процент, нэгэ автомашина 55 процент дүүргэнэ.

Модо бэлэдхэлэй участогуудта ажалые муугаар эмхидхэһэнһээ боложо бүхы леспромхозой хүдэлмэришэдэй 30 гаран процентнь үдэрэйнгөө нормые дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, нүхэр Жибаревэй хүтэлбэрилдэг Хойто-Аса гэжэ мастерска участогай хүдэлмэришэд ажалдаа үглөөнэй 9 часта гараад үдэшын 5 часта бусажа ерэдэг юм. Патай Горхон, Зүүн-Хуурай гэжэ участогуудта шофернууд, трактористнууд хүдэлмэридөө дуратай сагтаа гарадаг, өөһэдынгөө зоргоор, ямаршье журамгүйгөөр ажаллажа байдаг.

Энээнии леспромхозой директор нүхэр Якищенок мэдэжэ байбашье, ажалай журам һайжаруулха тушаа ямаршье хэмжээ абанагүй. Харин «манай леспромхоз хүдэлмэришэдөөр дутамаг дээрэһээ түсэбөө дүүргэнэгүй» гэжэ хөөрэжэ ябадаг.

Леспромхозой директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Будаев, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Мижитов хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр эмхидхээ. Модо бэлэдхэлэй участогуудта политическэ, уласхоорондын болон бусад темэнүүдээр лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд тон үсөөн үнгэргэгдэнэ, агитаторнууд муугаар хүдэлмэрилнэ. Клубууд, улаан булангууд һайнаар, культурнаар түхеэрэгдээгүй юм. Кинокартина, уранһайханай самодеятельностиин кружогуудай зүжэг наадан үсөөнөөр харуулагдана.

Леспромхозой партийна ба профсоюзна организацинууд участогууд, бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөөнэй договорнуудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһание саг болзортонь шалганагүй. Модо бэлэдхэлэй хүдэлмэриин түрүүшүүл—шофер Яковлев, модо отологшод Абрамов, Холмогоров, Шурыгин гэгшэдэй дүй дүршэл леспромхозой хүдэлмэришэдэй дунда нэбтэрүүлэгдэнэгүй.

Хориин леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд, партийна организаци хадаа дээрэ дурсагдаһан ехэнүүд дутагдалнуудые дары усадхажа, модо бэлэдхэлэй даалгабарие саг соонь дүүргэхэ уялгатай.

К. Скворцов.

Модошодой амжалтатай ажал

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаһан Хандагайн леспромхозой модошод горьтойхон амжалтануудые туйлажа байна. Механизаторнууд И. Эрдынеев, И. Борисов, лебёдчик Потёмкин, шофернууд Данчинов, Дылыков, Рассадин болон бусад хүдэлмэришэд стахановскаар ажаллажа, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

«КТ—12» трактораар модо таллуулдаг тракторист Иннокентий Эрдынеев гэгшэ мүнөө халаан соогоо 2 нормо дүүргэнэ. Тэрэ хадаа январь һарынгаа даалгабарие 287 процент дүүргэһэн байна. Могойто гэжэ участогта модо таллуулагша Анатолий Потёмкин нормоёо хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр механизмын хүсые дүүрэнээр ашагладаг, ажалаа зүбөөр эмхидхэдэг дээрэһээ эдэ амжалтануудые туйлана. Эдэнэрэй олониинь модо бэлэдхэхэ сезонно түсэбөө дүүргэжэ һунгалтын үдэрые угтахын түлөө тэмсэнэ.

И. Андреев.

ХҮДӨӨДЭ КУЛЬТУРНО-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИДЭ ШУХАЛА АНХАРАЛ ХАНДУУЛХА

(Ажалшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада болоһон Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй IV сесси дээрэ республика дотор культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрие һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Сесси хадаа олохон аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлээд, энэ хүдэлмэрие һайжаруулха тухай тусхай тогтоол гаргаһан юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо нилээд саг үнгэрөө. Энэ үе соо хүдөө нютагуудтахи культурно-гэгээрэлэй зарим эмхи зургаанууд хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулһан байха юм. Тэдэ эмхи зургаанууд арад зоной культурна эрилтые хангахын зорилгоор һонирхолтой концерт, кино харуулдаг, элидхэл, лекци уншалга эмхидхэдэг болоһон байна. Партиин XIX съездын материалнуудтай, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримтэй ажалшадые танилсуулна.

—Фофоново тосхондохи Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин клуб культурын ёһотой центр болонхой, — гэжэ хүдөө бэшэгшэ нүхэр **Бушинов** Байкало-Кударын аймагһаа бэшэнэ. — Колхознигууд үдэшэндөө клубта элоороо сугларжа, сүлөөтэй сагаа хүхюунээр үнгэргэнэ. Эдэнэр газетэ, журнал уншадаг, һонирхолтой концерт, зүжэг харадаг, элидхэл, лекци шагнадаг юм. Клуб соо хододоо дулаан, сэбэр байдаг. Тэндэ партиин XIX съездэ, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта ба коммунизмын агуу ехэ барилгануудта зорюулагдаһан фотомонтажууд эмхидхэгдэнхэй.

Клубай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн драмын, дуунай ба шатарай кружогууд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэшэлэн элидхэл, лекци, хөөрэлдөөнүүд эндэ хододоо боложо байдаг.

Хүдөөдэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин зарим тэды һайжарһан тухайда хүдөө бэшэгшэд нүхэд **Доржиев** (Закаменай аймагай «Улаан-Далахай» колхозой клуб), **Николаев** (Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой клуб), **Халбаев** (Бичурын культурын байшан) гэгшэд бэшэнэд.

Гэбэшье, хүдөө нютагуудтахи культурно-гэгээрэлэй олохон эмхи зургаанууд үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһөөр. Энээн тухайда олон тоото бэшэгүүд манай редакцида ерэнэ. Хүдөө бэшэгшэ нүхэр **Цыдыпов** Мухаршэбэрэй аймагһаа иигэжэ мэдээсэнэ: «Октябриин сомоной «Шэнэ байдал» колхозой гэшүүд сүлөөтэй сагаа клубтаа культурнаар үнгэргэхэ аргагүй юм. Колхозой түрүүлэгшэ клубаа заһабарилхын орондо, харин тэрээн соо ороохо хэжэрхиһэн байна».

— Манай клуб аймаг соогоо эгээн томо клубуудай нэгэн юм, — гэжэ Кяхтын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозһоо нүхэр **Дармаев** бэшэнэ.—Гэбэшье, клубнай бүхэли жэл соо хаалтатай байдаг. Клубые даагша нүхэр Юмажапов миин лэ нэрэ зүүгээд, юушье хэнэгүй. Һаяхан Улан-Удэһээ ерэһэн бурят драмын театр клубай хаалтатай байһан дээрэһээ колхознигуудта наада харуулангүй бусаха баатай болоо һэн. Тэрэшэлэн колхоздомнай хаа яа кино ерэхэдээшье клубай түлигдэдэггүйһөө колхозой правлениин байшан соо харуулагдадаг. Теэд правлениин байшангай бага дээрэһээ ехэнхи колхознигууднай кино хараха аргагүйдэдэг, харахадаашье хүл дээрээ байжа харадаг юм.

Хэжэнгын аймагай Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой клубай хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилдэг тухай нүхэд **Цыдендоржиева, Бальжирова** гэгшэд мэдээсэнэ.

Бичурын аймагай Гушадай сомоной Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо дүрбэн клуб ба улаан булан бии юм. Гэбэшье, эдэнь колхознигуудай культурна эрилтые хангажа шаданагүй, — гэжэ нүхэр **Аюров** бэшэнэ.—Тэндэ ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Петропавловск тосхондохи колхозой центральна клуб үбэлдэ оройдоошье бэлэдхэгдээгүй. Сонхонуудынь тэһэрхэй, пеэшэнгүүдынь эбдэрхэй байһаар. Колхозой правлени ба партийна организаци клубуудай хүдэлмэрие һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй.

—Колхознигуудай дунда культурно-гэгээрэлэй ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй, — гэжэ Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозһоо нүхэр **Банзаров** бэшэнэ. — Бригаданууд ба малай фермэнүүдтэ улаан булангуудай үгы дээрэһээ колхознигууд ном, газетэ уншаха, радио шагнаха аргагүйдэнэ. Тиимэһээ колхознигууднай орон дотор ба хилын саана боложо байһан һонинуудые мэдэдэггүй байна. Колхозой центрын клубые даагша нүхэр Зандраев фермэнүүд, гүүртэнүүдээр оройдоошье ябадаггүй. Иимэ байдалые мэдэжэ байбашье, колхозой партийна, комсомольско организацинууд ямаршье хэмжээ абанагүй.

Эдэ бүхы бэшэгүүд хадаа хүдөөгэй арад зоной дунда ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнуудай бии байһые гэршэлнэ. Иимэ байдалые саашадаа яажашье тэсэхын аргагүй.

Партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэшэлэн колхозой парторганизаци ба түрүүлэгшэнэр хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта бүхы услови байгуулхын тула шухала анхарал хандуулха ёһотой.

Механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ

Ториин аймагай Желтурын сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Самойлов, парторганизациин секретарь нүхэр Усов) аймаг соогоо томохон колхозуудай нэгэн юм. Энэ колхоз мянга гаран гектар тариа таридаг. Тарянайнь газар һайн шанартай тула ехэ ургаса үгэдэг. Иимэһээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аймагайнгаа колхозуудые үрһэ хүрэнгөөр хангаха уялгатай үрһэнэй ажахы болонхой.

Гэбэшье, тус колхоз энэ хүндэтэ үүргээ дүүргэнэгүй. Юуб гэхэдэ, тарянайнгаа газарые улам һайжаруулха талаар хэмжээ-ябуулгануудые хараалнагүй, агротехническэ хүдэлмэри ябуулнагүй.

Тиихэдэ, өөрын механизаторска кадрнуудтай болохо хэрэгтэ бодото анхарал хандуулнагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус колхозой хабарай тарилгын, тариа хуряалгын хүдэлмэридэ зургаан трактор, гурбан комбайн хүдэлмэрилөө. Өөрын кадрнуудаар үсөөнтэй туладань энэ колхоздо ондоо колхозуудай трактористнууд ба комбайнернууд ажаллана. Һайн бэлэдхэлтэй механизаторнуудай дутамаг дээрэһээ тракторнуудай зарим үедэ 15—17 хоногоор миин хэбтэһэн баримтанууд үнгэрэгшэ жэлдэ үзэгдөө һэн. Ондоо колхозой механизаторнууд байһан дээрэһээ гэр тээшээ ошоод, хэдэн хоногоор ерэдэггүй, хүдэлмэридөө анхаралаа хүсэд хандуулдаггүй байгаа.

Мүнөө жэлдэ энэ колхоздо 7 трактор, 4 комбайн хүдэлмэрилхэ юм.

Тус колхоз полевой хүдэлмэриин эхилтэр түрүү колхознигуудые трактористнуудай ба комбайнернуудай курсануудта эльгээжэ, механизаторска кадрнуудтай болохо ёһотой байгаа. Теэд трактористын курсада хоёр хүние Селенгинскэ мехһургуулида, комбайнерай курсада хоёр хүние эльгээхэ аад, нэгыешье эльгээгээдүй. Бургалтайн МТС-эй директор нүхэр Баранов Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз зорюута ошожо, нүхэд И. Самойлов ба П. Усов гэгшэдтэй энэ асуудалаар нюураараа хөөрэлдэһэн байна.

Барановай ерэхэдэ нүхэр Самойлов үнэхөөрөө зэмэтэй байһанаа мэдэржэ, «одоол эльгээхэбди, эльгээнгүй яаха һэмбибди, өөһэдын кадрнуудтай болоогүйдэ юумэ бүтэхэеэ болёо» гээд, дүрбэн хүние правленидэ дуудажа, курсада эльгээхэ болоһон байгаа.

МТС-эй директоршье хэрэг бүтээ гэжэ найдаад, гэдэргээ бусаһан байгаа. Харин нүхэр Самойлов курсада ошохо болоһон дүрбэн хүнүүдээ тэрэ дары хуушан ажалдань ябуулһан байба.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо трактористнуудай ба комбайнернуудай курсануудта ошохо 4 хүн мүнөө болотор ошоогүй байһаар. Эдэ курсануудай заняти январиин нэгэнһээ эхилээ. Теэд нүхэр Самойлов хүнүүдээ курсануудта хэзээ эльгээхэ юм?

Нүхэр Самойлов трактористнууд ба комбайнернуудта зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй. Жэшээлхэдэ, Иннокентий Ахмадулин, Василий Григорьев, Владимир Гончаров гэгшэдэй амаралтынгаа үдэр гэртээ түлеэ зөөрхэ гэхэдэнь, мори унаа үгэхэеэ арсана. «Таанад МТС-эй хүдэлмэришэд гээшэт» гэжэ убайгүйгөөр харюусадаг заншалтай.

Тиихэдэ механизаторнуудтаа сэбэрлэгдээгүй, муу тариа үгэнэ. Иимэһээ колхозойнгоо правленидэ механизаторнуудай гомодохонь буруу бэшэ.

Саашадаа кадрнуудые олоор бэлэдхэжэ, өөһэдын механизаторнуудтай болохо, тэдээндэ ажабайдалай һайн услови байгуулха хэрэгтэй.

А. Бальчугов, Бургалтайн МТС-эй № 6 тракторна бригадын бригадир.

Д. Доржиев, «Б.-М. үнэн» газетын корреспондент.

Уялгануудаа дүүргэхын түлөө иигэжэ тэмсэнэбди

Колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүгжөөн дэбжээхын түлөө республиканска мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргахадаа, манай Байкало-Кударын аймагай колхознигууд малай үбэлжэлгые энэ жэлдэ жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ, малай эдеэлүүлгэ ба харууһалгые һайжаруулха, мал үхүүлхэгүй, тураагүй гэжэ уялга абаһан байгаа.

Энэ уялгаяа дүүргэхын тулада манай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малшад бүхы хүсэ шадалаараа тэмсэнэ. Артельнай аймаг соогоо адуу мал эгээл олонтой колхозуудай нэгэн юм.

Үнгэрһэн зун болоһон үерэй үедэ манай колхозой сабшалан уһанда абтажа, адуу малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ абажа шадаагүй һэмди. Тиимэһээ колхозой правлени, партийна организаци соломо, мэхиинэ саг соонь хуу сутлуулжа абхуулһан байна. Гадна 500 центнер тарянай үлэгдэл малай тэжээлдэ хэрэглэхын тулада хадагалагданхай. Үбһэ, соломо, мэхиные фермэ, гүүртэнүүдтэ эртэнһээ хубаарилжа үгэһэн, тэжээл гаргашалха график зохёоһон байгаабди.

Адуу малаа дулаан типовой ба дулаалагдаһан байраар хангахын тула эртээнһээ оролдоо һэмди. Мүнөө малаймнай 40 гаран процентнь типовой байрада, бэшэниинь дулаалагдаһан байрада байна.

Эбэртэ бодо малаа 4 гүүртэ болгон үшөө намар дулаан байхада хубаарилаа һэмди. Дүй дүршэл ехэтэй колхознигуудые шэлэн олоҗо малшадаар табиһан байгаабди.

Партийна организацимнай 12 коммунистнуудтай. Тэдэнэй 5-нь, мүн 25 комсомолецуудаймнай 15-нь малажал дээрэ хүдэлмэрилнэ.

Колхозой малшад адуу малаа хаһа саг соонь эдеэлүүлдэг, уһалдаг, байрыень шэбхэ шабааһанһаань сэбэрлэжэ, дэбисхэрынь хододоо һэлгэдэг байна. Тугаллаха ба тугаллаһан үнеэдтэ, буханууд ба буруунуудта һайн шанартай тэжээл үгэдэг, тэдэнние дулаан типовой байрада байлгадагбди.

1952 ондо малажал хүгжөөхэ талаар колхозууд хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ манай артель аймаг соогоо нэгэдэхи һуури эзэлжэ, аймсоведэй гүйсэдкомой ба КПСС-эй айкомой дамжуулгын Улаан туг абаһан байна. 1952 ондо малажал хүгжөөхэ түсэб хони ямаагаар — 119 процент, гахайгаар — 116, адуу морёор—104 процент, эбэртэ бодо малаар—100 процент, шубуугаар—100 процент дүүргэгдээ. Тэрэшэлэн гүрэндэ малажалай бүхы продуктнуудые тушааха түсэбөө колхознай болзорһоонь урид дүүргэһэн байгаа.

Колхозойнгоо фермэ, гүүртэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргажа, тэрээндэ илаһан нүхэр Б. Х. Баженовэй хүтэлбэрилдэг эбэртэ бодо малай № 3 гүүртэдэ Улаан туг барюулаабди. Энэ гүүртэдэ 8 комсомолецууд хүдэлмэрилдэг. Гүүртын малшад хашараг, буруунуудые харууһалдаг юм. Үбэлэй эхилһэнһээ хойшо нэгэшье толгой мал гарзалаагүй, ухэрнүүдынь дунда, һайн шадалтайгаар ондо орожо байна.

Тэрэшэлэн эбэртэ бодо малай центральна гүүртэ колхоз соогоо мүн лэ түрүү зэргэдэ ябана. Энэ гүүртын малшад 116 үнеэ, 12 буха, 189 буруу хаража байдаг. Малнуудынь бултадаа типовой байра соо байдаг, мүн үнеэдые түрүүлхэ тусхай байра бии. 1950 онһоо хойшо тус фермынхид түлигдөөгүй байрада тугалнуудаа түлжүүлдэг болоо. Тэдэнэр энэ жэлдэ 21 шэнэ түл абаад, бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ байна.

Коммунистнууд ба комсомолецууд мал һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ талаар бусад малшадта үльгэр жэшээ харуулна.

Центральна фермын ахалагша һаалишан, коммунистка Галина Ивановна Гармаева нютагай үүлтэрэй 13 үнеэ хаража байдаг. Энэ жэлдэ тэдэнһээ 13 тугал абажа бүрин бүтэнөөр тэнжээхэ, үнеэн бүриһөө 850 литр һү һааха, малаа тобир тарганаар ондо оруулха уялга абанхай. Мүнөө 3 үнеэгээ түрүүлээд, һайнаар харууһалжа байна. Комсомолка Анна Будуреева 9 жэл соо һаалишанаар хүдэлмэрилнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ һайжаруулагдаһан үүлтэрэй 10 үнеэнһээ 10 тугал абаһан, үнеэн бүриһөө 1130 литр һү һааһан байха юм. Энэ жэлдэ мүн 10 тугал абаха, үнеэн бүриһөө 1400 литр һү һаахаб гэжэ үгэеэ үгэнхэй. Мүнөө 3 үнеэниинь тугаллаанхай. Үнеэдынь бултадаа тарганууд. Иимэ жэшээнүүдые олоор тоолоҗо болохо.

Үхэршэн Загинаев, хонишон Татьяна Ананьевна Шоноева, гахайшан Отхонова һайнаар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Отхонова 5 жэл соо гахайшанаар хүдэлмэрилнэ. 1952 ондо тэрэ хадаа 183 поршоонхо абажа, гарзалуулангүйгөөр түлжүүлээ.

Малшаднай зохид һайн байрануудта байдаг, дулаан гутал хубсаһаар хангагданхай.

Малшадай дунда агитационно-ойлгуулалмжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Нүхэд Гармаева (ОТФ-е даагша), Б. Балданов, Б. Х. Баженов, А. М. Илигеев болон бусад партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, һунгалтанууд тухай Дүримые малшадта тайлбарилна. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо колхозоймнай самодеятельностиин коллективэй хүсөөр малшадта 3 дахин концерт харуулагдаа.

Фермэнүүдэй, гүүртэнүүдэй, мүн тус тус малшадай хоорондо малаа һайнаар ондо оруулхын түлөө социалистическэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Тэрэнэй дүнгүүд һара бүридэ гаргагдадаг, ханын газетэдэ, «дайшалхы хуудаһануудта» бэшэгдэжэ байдаг. Улаан туг абаһантай дашарамдуулан январиин 15-да малшадай суглаанууд үнгэргэгдөө.

Манай колхозой малшад партиин түүхэтэ съездын шиидхэбэринүүдые тон ехэ политическэ ба ажалай дэбжэлтэтэйгээр шудалжа, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байна.

Ц. Баженов, Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Нефтиин түлөө англо-американска тэмсэл

НЬЮ-ЙОРК, январиин 30. (ТАСС). Американска нефтяной монополинуудай шунахайралгын ехэ болоhон тухай, нефтиин байдаг газарнуудай ба худалдаха рыногүүдэй түлөө американска, английска нефтяной компанинуудай хоорондохи үрдилдөөтэ тэмсэлэй саашадаа хурсадаhан тухай гэршэлhэн мэдээсэлнүүд американска ба английска хэблэлдэ hүүлэй үедэ улам элоор толилогдожо байна. «Уласхоорондын нефтяной промышленностьдахи конкуренци ехэ хүндэ шэнжэтэй боложо байна» гэжэ английска «Петролеум пресс сервис» журнал бэшэбэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай hүүлээр английска нефтяной компанинуудай финансова бэрхэшээлые, Англиин экономическа ба политическэ байдалай hуларhан ябадалые ашаглан, американска нефтяной монополинууд дэлхэйн нефтяной рынок дээрэ английска компанинуудые ехээр түрибэ. «Уорлд Петролеум» гэжэ американска журналай мэдээнүүдэй ёhoор, хэрбээ 1939 ондо американска нефтяной компанинууд дэлхэй дээрэ нефть абалгын (США-гэй өөрынь территориие оруулангүйгөөр, капиталистическэ оронуудта) 37 процентыень хинажа байгаа hаа, 1952 оной хахадта тэдэнэр 59 процентые хинадаг болоhон байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай hүүлээр дэлхэйе эзэхилхэ бэлэдхэл хэжэ, американска капитал түүхэй эдэй шухала газарнуудые, тусгаарлабал, нефтиие угаа түргэнөөр эзэмдэжэ эхилhэн байна. Тусхай мэдээнүүдэй ёhoор, американска компанинууд дайнай хойто тээхи жэлнүүд соо капиталистическэ бусад оронуудта нефть абалгада 4 миллиард доллар оруулаа. Тэрэ лэ тусхай мэдээнүүдэй ёhoор, хилын саана нефтяной промышленностьдахи оруулагдаhан американска бүхы капитал мүнөө 5 миллиард доллар болоно.

Бодото дээрээ бүри ехэ капитал оруулагдаhан юм гэжэ «Арабиен Америкэн ойл компани» гэжэ американска компаниин орлогшо-президент Дюс тоолоно. Тэрэнэй мэдээнүүдэй ёhoор 1927 онhоо 1952 он хүрэтэр американска компанинууд хилын саана нефть абаха ба болбосоруулха ябадалые үргэдхэлгэдэ 20 миллиард доллар оруулба. «Петролеум пресс сервис» гэжэ английска журналай мэдээсэhэнэй ёhoор, хилын саана нефть абалгада оруулагдаhан английска капитал, тухайлхада, 2,2 миллиард доллар болобо.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ американска нефтяной монополинууд Канадада, Дунда Востогто, Латинска Америкэдэ ехэ нефтьтэй газарнуудые эзэмдэн абажа, Дунда ба Дальна Востогто английска компанинуудые түрижэ, Австрали, Инди, Цейлон ба бусад оронуудта ехээр нэбтэрэн оробо.

Американска компанинууд баруун хахад бүмбэрсэгэй оронуудай нефтяной промышленностиие үрдынхилан хэбээрээ зонхилно. «Уорлд Петролеум» журналай мэдээнүүдэй ёhoор, 1952 ондо американска компанинууд эдэ оронуудта нефть абалгын 58 процентыень хинажа байгаа; английска компанинуудай хубида оройдоо 28 процент хүртэнэ.

Американска монополинууд баруун хахад бүмбэрсэгэй эгээн ехэ нефтьтэй орондо — Венесуэлэдэ нефть абалгые үргэдхэбэ. Американска компанинууд венесуэльскэ нефть абалгын 65 процентыень хинана. Мүнөө американска монополинууд Канадада бүхы нефть абалгын 60 процентыень хинана гэжэ «Ньюс Уик» газетэ тоолоно, тиихэдээ «Уолл-стрит мэгэзин» журналай сэгнэлтээр, 1951 ондо канадска нефтяной промышленностьда эдэ монополинуудай оруулhан капитал 1 миллиард шахуу доллар болобо, тэрэнь ойрын 3 жэл соо үшөө 1 миллиард доллар ехэ болохо байна.

Американска нефтяной монополинууд Бразилиин, Колумбиин, Перугай ба Центральна Америкын оронуудай нефтиин баялигуудые гартаа оруулжа байна.

Центральна Америкын оронуудай нефтиие гартаа лаб байса бариха зорилгоор, американска эгээн томо «Стандард ойл компани оф Нью-Джерси» «Эссо стандард ойл компани оф Саутерн Америка» гэжэ филиал байгуулаа. Тэрэ филиал нефтиин элбэг баян запасуудтай Тринидад арал дээрэ, Пуэрто-Рикодэ, Доминиканска республикада, Куба арал дээрэ, Панамада ба бусад оронуудта ажал-ябуулгаяа дэлгэрүүлнэ.

Латинска Америкын оронуудта США-гэй нефтяной монополинууд английска компанинуудые түрижэ, өөрынгөө зонхилолго тогтоогоо. Гэбэшье, Дүтын, Дунда ба Дальна Востогто американска монополинууд английска монополинуудай шанга эсэргүүсэлгэтэй дайралдана. Тоо баримтанууд иигэжэ харуулна:

1939 ондо американска монополинууд энэ райондо нефть абалгын оройдоо 17 процентые хинажа байhан аад, 1952 ондо тэрэнэй хубинь 59 процент болоо. Энэ үе соо, английска компанинуудай хуби 76 процентhээ 33 процент хүрэтэр хороогдобо.

«Ньюс Уик» гэжэ американска журналай мэдээнүүдэй ёhoор, мүнөө американска нефтяной компанинууд Саудовско Аравида нефть абалгын 100 процентые, Кувейтэдэ— 50 процентые, Ирагта—23 процентые, зүүн зүгэй бусад оронуудта нефть абалгын 30 процентые хинана.

Иранда нефтяной промышленностиие национализацилхын урда тээ, американска монополинууд английска капиталай эзэлhэн нефтиин энэ шухала район тээшэ эрмэлзэhэн юм. Англо-иранска нефтяной компанитай хамтадаа, «Стандард ойл компани оф Нью-Джерси» ба «Сокони Вакуум ойл компани» урда Иранhаа Средиземнэ далайн эрье тээшэ нефтепровод барихые хараалhан юм гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетэ мэдээсэбэ.

Американска компанинууд Сири, Ливан, Израйль ба Дунда Востогой бусад районуудта бэдэрэлгын хүдэлмэри ехээр хэнэ. Сиридэ байдаг «Сириэн—Америкэн ойл энд Гэс компани» гэжэ американска компани hаяар нефть абажа эхилхые хараална.

Дунда Востогой нефтиин ресурснуудые эксплоатацилга американска монополинуудта угаа ехэ олзо үгэнэ. Американска мэдээнүүдэй ёhoор, hүүлэй 4 жэлэй туршада американска монополинууд гансахан Саудовско Аравида 1,2 миллиард доллар олзо абаа.

Английска капиталые оруулха монопольно сферэ гэжэ урдань тоологдожо байhан Дальна Востогой нефтиин районууд мүнөө американецуудай гарта орожо байна. «Ньюс Уик» гэжэ журналай гэршэлэлгээр, мүнөө американска компанинууд Дальна Востогто абтадаг бүхы нефтиин 25 процентые хинана.

Американска монополинууд Индонезиин нефть эзэлэн абахые бэлэдхэнэ. 1951 ондо «Келтикс пасифик ойл компани» («Тексас ойл компаниин» ба «Стандард ойл компани оф Калифорниин» харьяата компани) Суматра аралай центральна хубида нефтиин байдаг шэнэ газарнуудые олобо. Тус компани тэрэ нефтиие абаха гэжэ хараална. Американска хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhoор, «Стандард ойл компани оф Калифорниин» президент Фоллисой 1952 ондо Индонези ошоhоной hүүлээр, американска монополинууд Индонезидэ «нефть абалгые ехэдхэхэ гэhэн өөрынгөө программые» зохёобо.

Американска монополинууд Индидэ, Пакистанда, Цейлон арал дээрэ ба бусад оронуудта нефтяной концессинүүдые абаха гэжэ тэрэшэлэн оролдоно.

Американецууд Африкын оронуудта бэдэрэлгын ехэ хүдэлмэри хэнэ. «Стандард ойл компани оф Нью-Джерси» Эфиопидо нефтяной концессинүүдтэй юм, мүн Бельгийскэ Конгодо, Африкадахи, французска эзэлүүринүүдтэ американска «Галф ойл Корпорейшн» ба «Техас ойл компани» хүдэлмэрилнэ.

Канадаhаа гадна, американска нефтяной монополинууд Австралида, Шэнэ Зеландида, Африкадахи английска колонинуудта ба Британска империин бусад районуудта бэдэрэлгэ хэнэ. «Уорлд Петролеум» журналай мэдээсэhэнэй ёhoор, 1952 ондо Австралидахи «Кальтекс» компани Австралиин баруун талада бэдэрэлгын хүдэлмэри хэхын тула 5 миллион шахуу доллар гаргашалба.

Иранда нефть абалгын зогсоогдоhоной hүүлээр, дэлхэйн нефтиин рынок дээрэ американска компанинуудта тон зохистой байдал тохёолдобо гэжэ американска хэблэл заана. Англо-иранска нефтяной компаниин нефтиин экспорт ехээр хороогдобо. 1951 он хүрэтэр энэ компаниин экспортын 140 процентнь Англи руу ба европейскэ рыногүүдтэ, 60 процентнь Ази, Африка ба Австрали руу ошодог байhан юм. Мүнөө эдэ рыногүүдэй зариманиинь американска колонинуудай мэдэлдэ оробо.

Гэбэшье, английска нефтяной компанинууд худалдалгын рыногүүдые американска монополинуудhаа буляан абаха түсэбүүдhээ арсаагүй.

«Ройял датч Шелл» гэжэ английска нефтяной монополинууд ба англо-иранска компани Индидэ, Пакистанда, Тринидадта, Египедтэ, Кенидэ, Танганьикада, Сицили арал дээрэ бэдэрэлгын ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлбэ, мүн Иргата ба Венесуэлэдэ нефть абалгые ехэдхэжэ эхилбэ.

Тусгаарлабал, Иргата нефть абалгые ехэдхэлгэ, нефтяной рыногүүд дээрэ нүлөөлжэ эхилhэн юм. Английска нефтиин конкуренциин үндэhөөр, американска компанинууд Саудовско Аравида ба Кувейтэдэ нефть абалгые бага зэргээр хороохо баатай болоhон байгаа.

Английска монополинууд Латинска Америкын рыногүүдтэ, тусгаарлабал, Уругвайдахи ба Аргентинэдэхи рыногүүдтэ үсэдөөр нэбтэрэн ороно, тэндэ тэдэнэр «Стандард ойл компани оф Нью-Джерситэй» үрдилдэнэ, Хойто Африкада «Сокони Вакуум ойл компанитай» үрдилдэнэ гэжэ hүүлэй үедэ американска хэблэл мэдээсэбэ.

Өөрынгөө канадска филиалнуудаар дамжуулан, английска компанинууд Перуда концессинүүдые абаа, тэндэ тэдэнэр 50 миллион доллар оруулба.

Капиталистическэ оронуудта дайнай бэлэдхэлэй хэгдэжэ байбашье, нефть хэрэглэлгэ нэгэ хэмжээндэ байна бэшэ, харин улам доошоо орожо байна, тиимэhээ английска ба американска монополинуудай үрдилдөөтэ тэмсэл бүри хүндэ шэнжэтэй болоно.

Ехэ олзо олохые оролдодог американска нефтяной компанинууд бусад оронуудай арадуудые, мүн өөрынгөө ороной налог түлэгшэдые дээрмэдэхэ гэжэ оролдоно. Американска налог түлэгшэдэй мүнгэ зөөрээр бэелүүлэгдэдэг Маршаллай түсэбэй ёhoор, Европын оронуудта нефть худалдахадаа, американска 5 компани 1948—1949 онуудта 300 миллион гаран доллар олзо олоо, 1952 ондо үшөө 250 миллион доллар шахуу олзо олоо гэжэ «Петролеум Пресс сервис» газетэ заана.

США-гэй худалдаа наймаанай министерствын орган «Сервей оф каррент бизнестэ» доошонь оруулагдан толилогдоhон мэдээнүүдэй ёhoор, 1951 ондо американска нефтяной компанинууд бусад оронуудай баялигуудые дээрмэдэжэ, мүн эдэ оронуудай арадуудые дарлажа, 1 миллиард доллар олзо олоhон байна.

Американска конкурентнүүдhээ английска компанинууд гээгдэнэгүй. «Петролуем пресс Сервис» журналай мэдээнүүдэй ёhoор, гансахан 1951 ондо тэдэнэр 94,4 миллион фунт стерлинг, тайлбарилан хэлэхэдэ, 265 миллион доллар олзо олоhон байна.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, февралиин 2. (ТАСС). Үнгэрhэн үдэр фронтнууд дээрэ онсо хубилалтанууд болоогүй гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани февралиин 2-то мэдээсэбэ. Арадай армиин ба Хитадай арадай hайндуратанай соединенинүүд нютагай шанартай байлдаануудые хэбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 3 самолёт унагаагаа, 2 самолёдыень гэмтээгээ.

Польшодо багшанарые бэлэдхэлгэ

ВАРШАВА, февралиин 2. (ТАСС). Гүрэнэй дээдэ педагогическа училищинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй конференци Варшавада боложо дүүрээ. Польско Арадай Республикын гэгээрэлэй министрын орлогшо Генрих Яблоньский «Национальна фронтын программын ба Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын заабаринуудай үндэhэ hуури дээрэ педагогическа дээдэ училищинуудай зорилгонууд» гэhэн элидхэл хэбэ.

Гүрэнэй педагогическа дээдэ училищинууд дунда hургуулинуудай багшанарай кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ конференци тэмдэглэбэ.

Энэ жэлдэ училищинууд дунда hургуулинуудай 1200 шахуу багшанарые бэлэдхэхэ байна. Энэнь hүүлэй дүрбэн жэлэй турша дотор бэлэдхэгдэhэн багшанарай тоотой адли юм.

«СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталинай гениальна зохёол, КПСС-эй XIX съездын шиидхэбэринүүд, мүн национальна фронтын программа арадай Польшодохи дунда hуралсалые хүгжөөхэ үргэн арга боломжонуудые зааба. Ехэ городуудта ба хүдэлмэришэнэй центрнүүдтэ hуудаг үхибүүдэй уялгата дунда hуралсалые 1960 он хүрэтэр бии болгохые хараалhан национальна фронтын программые бэелүүлгэ ехэ мэргэжэлтэй 18 мянга шахуу багшанарые эринэ. Эдэ багшанарые олонхиень педагогическа дээдэ училищинууд бэлэдхэхэ байна.

Даниин демократическа хэблэл Сталинградска илалтын арбан жэлэй ойе тэмдэглэнэ

КОПЕНГАГЕН, февралиин 2. (ТАСС). Сталинградай дэргэдэ Советскэ Армиин туйлаhан түүхэтэ илалтын арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, «Ланд ог Фольк» газетэ главна редактор Берге Хоуманн гэгшын бэшэhэн «Сталинград» гэжэ гаршагтай статья толилбо.

Дэлхэйе зонхилхо тухай Гитлерэй ба германска монополистическэ капиталай түсэб Сталинградай дэргэдэ бүрин буруу hүрөө гэжэ статьягай автор бэшэнэ. Сталинградска байлдаан фашизмда эсэргүү агууехэ тэмсэл соо эгээн шухала үе болоо. Тэрэ хадаа социализмын илагдашагүй хүсэнэй туг болоhон байна.

Тус газетэ советскэ уранзураашан К. Финогеновэй зураhан зурагуудые толилбо. Түүхэ соохи эгээн ехэ тулалдаанай зарим зүйлнүүд тэдэ зурагуудта харуулагдаа.

Англида уhа үерлэнэ

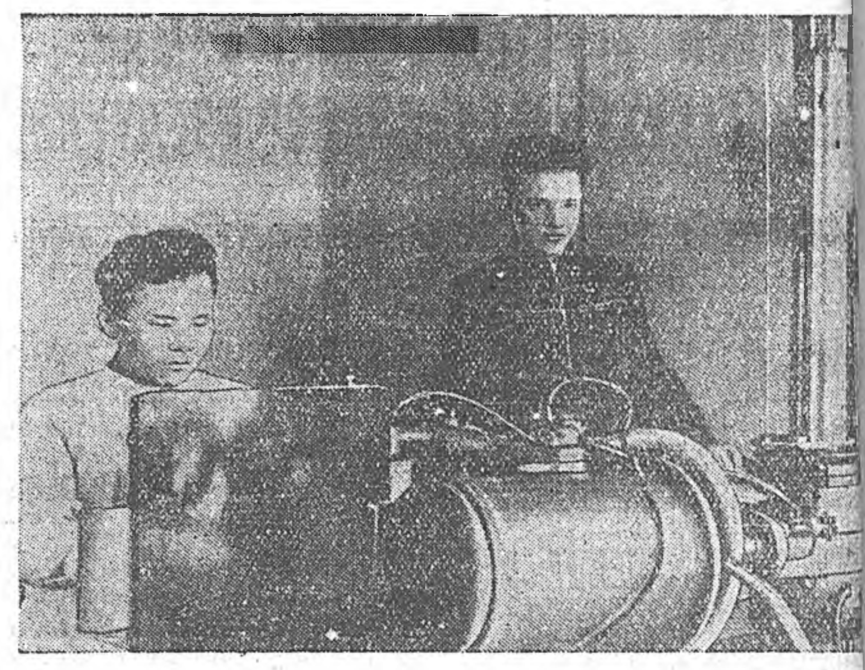
ПАРИЖ, февралиин 2. (ТАСС). Франс пресс агентствын корреспондент Лондонhоо иигэжэ дамжуулна:

hүүлэй хэдэн зуун жэлэй турша дотор Англида иимэ ехэ гарза хохидолтой уhанай үер болоогүй юм. Англиин зүүн эрье дээрэ үерhөө болохо хохидолдо ороогүй нэгэшье hуурин газар байхагүй. Олон hуурин газарнууд бүрин үгы болгогдоо.

Даб дээрэхи мэдээнүүдэй ёhoор, Англида уhанай үерлэхэдэ 350 хүн үхэбэ. Хэдэн зуун хүн hурагүйгөөр үгы болоо.

Индидэ үлэсхэлэн болоно

ДЕЛИ, февралиин 2. (ТАСС). Мадхья Прадеш штадай 3.086 деревниин 1.350 мянган гаран таряашад үлэсэжэ байна гэжэ «Кейшнл геральд» газетэ мэдээсэнэ. Деревнинүүдтэ уhа дутагдалтай байна, таряашад нютагаа орхижо ябаха баатай болоно.

Яруунын аймагай центртэхи больницада hаяхан рентген-кабинет нээ… ЗУРАГ ДЭЭРЭ: больницын врач А. И. Жалсараев, рентген-лаборант П. … Чебунин үбшэнтэниие харахын тула аппарадаа тодхожо байна.

А. Таушкановай фото…

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

РЕНТГЕНОВСКЭ КАБИНЕДТЭЙ БОЛОБО

Аймагай центртэхи больницын дэргэдэ рентгеновскэ кабинет нээгдэбэ. Эндэ ажалшад олоороо ерэжэ, бэеынгээ элүүрые шалгуулна.

КУЛЬТУРНО-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СЕМИНАР

Аймагай библиотекын зал соо хүдөөгэй ба колхозно клубуудые болон уншалгын байшангуудые даагшанарай семинар боложо, тэндэ хамта 20 гаран хүн суглараба.

Семинарта хабаадагшад партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдээр ба «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ И. В. Сталинай гениальна зохёолоор лекцинүүдые шагнаба.

ЭЛЕКТРЫН ЛАМПОЧКАНУУД НОСООГДОБО

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой центрын электростанцида 75 мориной хүсэтэй локомобиль тодхогдожо, колхозниг гуудай, албахаагшадай болон тэндэхи эмхи зургаануудай гэр байранууд соо электры… лампочканууд яларан нособо…

БАЯН АЖАЛТА ҮДЭР

«Улаан-туяа» колхозой ту… мэршэ дархан 60 наhатай үб… гэн Санжи Дамбаев ажалта… үдэртөө 16 центнер таряа, 80… түхэриг мүнгэ, Маленковой… нэрэмжэтэ колхозой эрхим… hаалишан Цивандари Дым… брылова 40 центнер таряа, 2500 түхэриг мүнгэ абабад.

ШАТАРАЙ ТУРНИР

hаяхан аймагай центртэ 1… хүнүүдэй хабаадалгатай ша… тарай турнир болобо. Эндэ 9… очко абаhан 60 наhатай үбгэ… Дашинима Эрдынеев 1-дэхи… Д. Мункуев 2-дохи hууринуу… дые эзэлбэд.

ШЭНЭ БАЙРАНУУДЫЕ БАРИБА

Сосново-Озерско лугомелиоративна станци хадаа механизаторнуудай байра байдалые болбосон түхэлтэй болгохы… оролдоно. Эндэ hаяхан 5 хоё… квартирна, 4 нэгэ квартирна… шэнэ гэрнүүд баригдажа дүү… гэгдэбэ. Мүн шэнэ электр… станци ашаглалгада оруула… даhан байна.

П. Солбоев.

Мүнгэн шанда хүртэбэ

«Заготживсырьёгой» Хориин аймагай конторын түрүү хүдэлмэрилэгшэд 1952 ондо түсэбhөө гадуур hайн шанартай ноохо болон бэшэ бэшэ түүхэй эд бэлэдхэhэнэйнгээ түлөө 14 мянга шахуу түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ.

Тус конторын директор А. А. Степанов, складые даагша Г. … Скворцова, түүхэй эд суглуулагш… В. М. Ситников, А. А. Кожевни… таксировщица В. П. Борис… агентнууд А. С. Вахрушев, П. … Горшков гэгшэд мүнгэн шан а… hан байна.

Г. Цыренжапо…

Нүхэр Сандановай гүүртэдэ

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой (Закамен) МТФ-эйн нэгэ гүүртые Б. Санданов 10 жэл соо хүтэлбэрилнэ. Тэрээнэй гүүртэ 100 гаран үхэртэй юм.

Тус гүүртэ нёдондо 24 үнеэнhээ 26 тугал абажа, бултыень нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлээд, мүнөө малай үбэлжэлгые урданайхидаал адли амжалтатайгаар үнгэрг… байна.

Нүхэр Санданов малшадтай… хамта үхэрнүүдээ, тугалнуудаа з… техническэ заабариин ёhoор хар… hалхын ба эдеэлүүлхын ту… оролдоно.

Б. Дашие…

СССР-тэ шатаршад олошорно

Манай орон дотор миллион гаран шатаршад, тэрэ тоодо 15 гроссмейстернүүд, олон зуугаад мастернууд ба мастернуудай кандидадууд, хэдэн арбаад мянган разряднигууд бии. Хэдэн арбаад мянган хүн жэл бүри шатарай мүрысөөндэ хабаадалсана.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ культурын ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ Комитет шатарай наадые саашадань дэлгэрүүлгэдэ, советскэ шатаршадай шадабариие дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаhан хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые зохёогоо.

Предприятинуудта, эмхи зургаануудта, колхозуудта hургуулинуудта, дээдэ ба дунда hуралсалай заведенинүүдтэ, клубуудай ба пионернүүдэй Байшангуудай дэргэдэ кружогуудай болон шатарай секцинүүдэй тоо олошоржо байна. Ехэнүүд городуудай залуушуулай спортивна hургуулинуудта шатарай отделенинүүд бии болгогдоно. Эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаhан шата… hургуулинууд Москвада, Ле… градта, Киевтэ, Тбилисидэ, Ри… Минскдэ эмхидхэгдэнэ.

Шадабаритай залуу шатарш… hаа бүлэг hурагшадые шэлэн а… жа, тэдэнтэй саг үргэлжэ зан… нуудые хэхэ гэжэ гроссмейс… нүүдтэ, шатарай мастернуудта … радхагдаа.

Шатаршадай мүрысөөнүүд п… приятинуудта, колхозуудта, hур… линуудта үнгэргэгдэхэ, мүн ра… нуудай, городуудай областьнуу… хизаарнуудай чемпионадууд, э… залуу хүбүүд, басагадай чемпио… дууд болохо байна. Томо городу… та болохо шатарай турнирнуу… СССР-эй гроссмейстернүүдые … баадалсуулха гэжэ шиидхэгдэв.

Шатарай учебнигүүдые ба ша… рай элдэб литература хэблэн г… гаха ехэ түсэб хараалагдаа.

(ТАСС)

Бирмын хүдэлмэришэн-таряашанай партиин“ мэдүүлгэ

ПАРИЖ, январиин 31. (ТАСС). Рангунhаа Франс пресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhoор, оппозицида байдаг «Бирмын хүдэлмэришэн-таряашанай парти» мэдүүлгэ толилбо. Бирмэдэ гоминдановска сэрэгүүдэй хэhэн агрессi хадаа Бирмые сэрэгэй база болгохо гэhэн США-гэй түсэбэй хубинь мүн гэжэ тэрээн соогоо батална.

Шатараар СССР-эй чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө

Шатараар СССР-эй чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө мүрысөөнэй табадахи парти февралиин 2-то Советскэ Армиин центральна Байшангай концертнэ зал соо болобо.

Сагаанаар наадаhан гроссмейстер Тайманов мастернуудтай наадахадаа нэгэтэбэшэ хэрэглэhэн дебютнэ системээр наадаба. Тэрэ хадаа партиие hайнаар наадажа, илалта туйлаа.

Тиимэ болохолоороо, табадахи партиин hүүлээр гроссмейстер Ботвинник 3:2 тоотойгоор түрүүлэн ябана. Шатараар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй 6-дахи парти февралиин 4-дэ болохо юм.

(ТАСС).

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПО…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря — 2-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —1-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 13.

Н—00465. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000